

Blekinge tekniska högskola

Institutionen för industriell ekonomi

VT14

Fotbollens språk

- En diskursanalys av journalisters och supportrars sätt att tala om Parken-skandalen

Samhällsvetarprogrammet för organisation och samhällsförvaltning 180 p

Kandidatuppsats

Författare: Johan Arlefalk

Handledare: Kerstin Arnesson

Abstract

Titel Diskursanalys kring ”parkenskandalen”

Författare Johan Arlefalk

Nyckelord Kritisk diskursanalys, Fairclough, Foucault, supporterskap

Syftet med uppsatsen är för det första att genom diskursanalys analysera hur supportrar till fotbollslaget Malmö FF på Himmelriket på Svenskafans framställer diskurser kring läktarbråket i Parken år 2005 samt hur Sydsvenskan framställer samma läktarbråk utifrån samma incident och tidpunkt. För det andra syftar uppsatsen till att klarlägga de eventuella diskursernas relation till omliggande sociala strukturer som enligt Fairclough antingen påverkar diskurserna eller själv blir påverkad av diskurserna. De två forskningsfrågorna är således, vilka diskurser som kan identifieras kring Parkenskandalen hos supportrar på Svenskafans och hos Sydsvenskan? Samt, Vilken relation finns det mellan diskurserna och omliggande sociala strukturer? Uppsatsen har i bakgrundsavsnittet gått igenom supporterskap ur MFF-supporters perspektiv, även huliganism ur ett vetenskapligt perspektiv för att skapa förståelse kring skillnader på supportrar och huliganer, vidare återges medias bevakning av andra incidenter samt annan fotbollsrelaterad forskning som är tänkt att utgöra förståelse för problemområdet. Som tidigare forskning har författaren valt att använda sig av avhandlingen ”Kung Fotboll” av Thorbjörn Andersson vars verk bygger på en engelsk och nordisk kontext kring fotbollsrelaterade fenomen förr i tiden och där publikbråken under denna tid analyserats. Metoden som används i kandidatuppsatsen för dels bearbetning av empiri samt för att svara på de två forskningsfrågorna består av Faircloughs kritiska diskursanalys. Faircloughs kritiska diskursanalys har sedan även används som teoretisk utgångspunkt tillsammans med Foucaults teori om utestängningssystem. Foucaults socialkonstruktivistiska perspektiv utgör även en bakgrundsförklaring till kandidatuppsatsens genomgång av Faircloughs kritiska diskursanalys. Det empiriska materialet utgörs av 15 artiklar från Sydsvenskan.se samt 9 publicerade artiklar av supportrar på svenskafans.com som valts ut i en analytisk process där fokuset är hur supportrarna och journalisterna beskriver ordningsvakternas och polisernas beteende och utseende. I resultat och analys som görs på tre olika nivåer, textanalys, diskursiv analys samt analys av den bredare sociala praktiken, visar författaren att journalisternas diskurs skiljer sig från supportrarnas diskurs och att det därför föreligger en låg grad av samhällelig förändring i den omliggande sociala strukturen. Journalisterna använder en diskurs som har mindre negativa konnotationer kring utseende och beteende hos ordningsvakter och polis än den diskurs som supportrarna använder och därtill fokuserar journalisterna mer på enskilda isolerade fall medan supportrarna oftare återger beskrivningar som inte enbart återger isolerade händelser. Därefter ges det en tänkbar förklaring utefter Foucaults teori om utestängningssystem till varför relationen mellan diskurserna och den omliggande sociala strukturen ser ut som den gör. I den slutliga diskussionen gör författaren reflektioner kring metoden samt ger en återkoppling till tidigare forskning och menar att resultaten i kandidatuppsatsen kan utgöra fördjupad förståelse kring hur media väljer att fokusera vid publikbråk.

FÖRORD

Jag har några personer jag skulle vilja tacka. Kerstin Arnesson som varit min handledare för den här kandidatuppsatsen och som varit mycket hjälpsam och tillmötesgående. Jag vill också tacka Idrott och fritidsförvaltningen i Karlskrona kommun för min praktik där under utbildningen då de alltid tog sig tid för mig och mina intervjuer i de övriga uppsatserna.

Innehållsförteckning

1 INLEDNING	1
2 PROBLEMPRECISERING SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING	2
3 BAKGRUND	3
3.1 SVENSKAFANS OCH HIMMELRIKET	3
3.2 MALMÖ FOTBOLLSFÖRENING	4
3.3 F.C. KÖPENHAMN.....	4
3.4 ROYAL LEAGUE	5
3.5 SUPPORTERSKAP	6
3.5.1 SUPPORTERSKAP UR MFF-SUPPORTS PERSPEKTIV	6
3.5.2 SUPPORTERSKAPETS REGLER PÅ HIMMELRIKET.....	7
3.6 HULIGANER OCH HULIGANISM.....	7
3.7 POLITISK BAKGRUND KRING HULIGANISMENS MOTKRAFTER I NORDEN	10
3.8 MEDIAS BEVAKNING OCH KONSEKVENSER.....	11
4 TIDIGARE FORSKNING ”KUNG FOTBOLL	12
5 TEORI OCH METOD.....	16
5.1 DISKURSANALYS.....	16
5.2 FOUCAULTS SANNINGSEFFEKTER OCH UTESTÄNGNINGSSYSTEM	17
5.3 FAIRCLOUGH OCH KRITISK DISKURSANALYS	20
5.4 RELIABILITET OCH VALIDITET SAMT METODKRITIK.....	22
5.5 AVGRÄNSNING OCH URVAL SAMT TILLVÄGAGÅNGSSÄTT.....	24
6 ANALYS OCH RESULTAT	25
6.1 INLEDANDE RESONEMANG KRING FOKUS.....	25
6.2 ANALYS AV KONNOTATIONER OCH BETYDELSER I SYDSVENSKAN	26
6.3 ANALYS AV KONNOTATIONER OCH BETYDELSER PÅ SVENSKAFANS	27
6.4 ANALYS AV DISKURSIV PRAKTIK	28
6.5 ANALYS AV SOCIAL PRAKTIK	29
7 SLUTLIG DISKUSSION.....	31
REFERENSER.....	33
Litteratur.....	34
Internet	34

Artiklar från Sydsvenskan.se.....	35
Artiklar från Svenskafans.com.....	35
PDF-publikationer.....	36

1 INLEDNING

Det finns ett talesätt som säger ”Borta bra men hemma bäst” och för min del accentueras detta som mest när mitt favoritlag, Malmö FF, spelar matcher. Mitt intresse för fotboll är den främsta orsaken till varför jag gör en studie som har med fotboll och supportrar att göra. Första gången jag var på allsvensk fotboll i Malmö så åkte jag med min pappa och några kompisar för att se Malmö FF spela match. Jag hade inga större förväntningar på matchen, visste inte mycket om Malmö FF:s historia och ännu mindre vad det innebar att vara en MFF-supporter. Minnet från den matchen är att jag var den enda av folket som faktiskt inte brydde mig om vad spelarna hette. Jag visste inte namnet på en enda av spelarna på planen, men mina kompisar satt och tävlade om vem som kunde komma på flest spelare. Matchen var jämn och i slutminuterna träffar Malmö FF motståndarnas målram med ett distinkt skott i stolpen. Bollen gick inte i mål, men just i det ögonblicket hände något annat. Supporterskapet gick in i mig. Jag kunde inte namnet på spelarna som sagt, men laget stod redan på tröskeln till mitt hjärta och ville komma in, och jag släppte in det.

Sedan dess har det varit självklart för mig att identifiera mig som MFF-supporter och av den anledningen har jag alltså valt ett problemområde som har med fotbollsupportrar att göra. Som fotbollsupporter innebär det att jag tar del av de nyheter som finns angående mitt lag och att vara uppdaterad kring olika händelser. De primära källorna jag använder är Sveriges största supportersajt på internet, Svenskafans.com som i skrivande stund har 112968 medlemmar till fotbollslag och hockeylag runt om i Sverige. Denna sajt drivs av supportrarna till de olika lagen på rent frivillig basis. På denna sajt skriver supportrarna artiklar om sina favoritlag, alltifrån matchrapporter till åsikter om olika saker som har sin utgångspunkt i fotboll och ishockey. En annan viktig källa för nyheter om Malmö FF får jag genom att läsa internetupplagan till Sydsvenskan, en tidning som är ledande i Skåne och Öresundsregionen. Svenskafans.com är som tidigare nämnt den supportersajt på internet som har flest medlemmar och Sydsvenskan är den tidning som har flest prenumeranter i Malmö-regionen vilket motiverar varför jag väljer just dessa två medier.

”Himmelriket”, är den avdelning på Svenskafans.com som MFF-supportrar använder för att ge sina uppfattningar och synpunkter kring händelser med MFF-anknytning. Det finns med andra ord beskrivningar från såväl supportrarna som från publicerat material i Sydsvenskan som alla bidrar till förståelsen av Malmö FF, dess supportrar och vad som händer runt klubben. Min kandidatutbildning i Karlskrona, Samhällsvetarprogrammet organisation och förvaltning, har sociologi som huvudämne med ett tydligt IT-perspektiv på lärandet och förståelsen för olika sociologiska fenomen varför det blir logiskt för mig att intressera mig för en studie med anknytning till IT-användande.

Dessa två premisser är mitt samlade motiv till uppsatsen, dvs. utgångspunkten för min studie är att titta på hur olika medier med olika typer av aktörer, fans, kontra journalister, beskriver Malmö FF och om det kan urskönjas olika så kallade *diskurser* i hur man framställer händelser kring Malmö FF beroende på om man är journalist eller supporter. Rent övergripande vill jag titta på hur olika medier rapporterar kring MFF. Mer specifikt innebär detta att jag undersöker hur MFF-supportrar på svenskafans.com och Sydsvenskan framställer en specifik händelse och hur Sydsvenskan framställer Malmö FF kring samma händelse. Den del av Svenskafans där MFF-supportrar skriver artiklar har namnet Himmelriket. För att underlätta forskningen utgår jag då från ett händelseområde som det finns tillräckligt mycket empiriskt material att undersöka, d.v.s. en händelse som varit av sådan art att det finns

empiriskt textmaterial från både svenskafans.com och Sydsvenskan i sådan omfattning att båda dessa medier skriver om saken. Detta preciseras i problempreciseringen.

Grundförutsättningen för en sådan studie kräver en ansats av ett slag som tittar på betydelser och meningsskapande. I mitt fall innebär det som nämnt att jag kommer använda mig av diskursanalys som både metod och teori. Enligt strukturalistisk och poststrukturalistisk sociologi så skapas verkligheten av språket. Det är med hjälp av språket som människan skapar representationer av verkligheten. Verkligheten finns, men det är representationerna som skapar vår förståelse av den.¹ Mot bakgrunden att det är via språk och texter som verkligheten skapas finner jag det därför intressant och värdefullt att titta på hur en specifik händelse kring Malmö FF framställs från supportrar och journalister, dvs. om det finns olika sorters diskurser beroende på om man är supporter eller journalist.

2 PROBLEMPRECISERING SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING

Den specifika händelsen jag har valt är ett uppmärksammat läktarbråk som Malmö FF som organisation har skrivit om på sin hemsida, som supportrarna på svenskafans.com har skrivit artiklar om och som tidningen Sydsvenskan rapporterat om. I april 2005 möttes Malmö FF och FC Köpenhamn i en match på Parken i Köpenhamn i Royal League varvid det uppstod bråk mellan den danska polisen och supportrar till Malmö FF. MFF-supportrarna valde att anmäla den danska polisen efteråt².

Syftet med uppsatsen är för det första att genom diskursanalys analysera hur supportrar till fotbollslaget Malmö FF på Himmelsriket på Svenskafans framställer läktarbråket i Parken samt hur Sydsvenskan framställer samma läktarbråk utifrån samma incident och tidpunkt. För det andra syftar uppsatsen till att klarlägga de eventuella diskursernas relation till omliggande sociala strukturer. Incidenten har i media kallats "Parkenskandalen".

Med utgångspunkt i diskursteori av Fairclough samt diskursanalytiska begrepp från Foucault ämnar jag att svara på följande två forskningsfrågor:

- 1) Vilka diskurser kan jag identifiera kring Parkenskandalen hos supportrar på Svenskafans och hos Sydsvenskan?
- 2) Vilken relation finns det mellan diskurserna och omliggande sociala strukturer?

¹ Jørgensen, Winther, Marianne. Phillips, Louise. (2000) *Diskursanalys som teori och metod*. Lund:Studentlitteratur ISBN978-91-44-01302-2 Sid 15.

² Sydsvenskan.se *MFF-support har bevis för danskt polisvåld* (2005) Tillgänglig: <http://www.sydsvenskan.se/sport/mff-support-har-bevis-for-danskt-polisvald/> [2013-11-08]

3 BAKGRUND

Bakgrund är ett avsnitt där jag går igenom och belyser kontexten kring min inledning och problemprecisering. Avsnittet syftar till att ge en bakgrundskunskap kring de begrepp som tidigare nämndes i inledning och problemprecisering. Avsnittet inleds med en presentation av Svenskafans och Himmelriket och avslutas med en politisk bakgrund till läktarbråk i Skandinavien.

3.1 SVENSKAFANS OCH HIMMELRIKET

Det är inte studiens uppgift att fastställa olika supportergrupperingar, utan studiens syfte är att klarlägga diskursen som används av supportrarna och journalisterna oavsett gruppering på svenskafans.com och se vilka verkligheter kring läktarbråk som dels reproduceras men också konstrueras. Mot bakgrund av detta resonemang kommer följande avsnitt inte beskriva alla de supporter-grupperingar som finns utanför Malmö FF som organisation. Eftersom Himmelriket på Svenskafans är den samlande aktören för supportrarnas utsagor, och således min empiriska utgångspunkt ur supporterperspektiv, så finner jag det motiverat att betrakta Himmelriket på Svenskafans som en central aktör, och därmed ett centralt begrepp, och således utelägga beskrivningar av de olika supporter-grupperingarna utanför Malmö FF som organisation. Ett ytterligare skäl till detta resonemang är att en del av empirin inte nödvändigtvis kommer från personer som tillhör någon gruppering alls annat än att vara skribent på Himmelrikets avdelning på Svenskafans.

Svenskafans.com är en internetsida som drivs på ideell basis av supportrar till fotbollslag, hockeyslag och bandylag. Sajten grundades år 2000 av privatpersonerna Christer Fahlstedt, Anders Nettelbladt, Peter Muld och Michael Fahlstedt med då endast en ishockey-sektion i åtagande. Året efter lades en fotbollsdelen till och hemsidor för olika supportergrupperingar som dessförinnan varit enskilt drivna valde att lägga sin verksamhet på Svenskafans istället.³ Den största delen av Svenskafans består av nyheter kring fotboll och därtill diskussionsforum för lag i Sverige, England, Tyskland, Spanien och Italien. I övrigt finns också avdelningen ”Europa” och ”Världen” för fotbollslag som inte spelar i de stora ligorna i Europa.⁴ Svenskafans är unik i sammanhanget genom att den är helt i supportrarnas händer. Svenskafans huvudredaktion beskriver sajten med orden ”Av fans för fans”, och de menar att det unika med sajten består i att en match kan beskrivas av båda sidors supportrar och att det finns mer insikt i aktuella frågor kring fotboll, hockey och bandy än någon annanstans. Sajten har ca 300 klubbredaktioner med över 1000 redaktionsmedarbetare och kan tillräkna sig ungefär 300 000 unika besökare i veckan.⁵ År 2011 blev Svenskafans utnämnd till årets bästa sportsajt i Internetworld som årligen rankar internetsidor med motiveringen att Svenskafans är en ”verklig institution i Web-Sverige”.⁶

³ Svenskafans.com [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.svenskafans.com/svenskafans/milstolpar.aspx> [2013-11-02]

⁴ Svenskafans.com [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.svenskafans.com/svenskafans/om.aspx> [2013-11-02]

⁵ Svenskafans.com [Elektronisk] ibid.

⁶ Internetworld.idg.se [Elektronisk] Tillgänglig: <http://internetworld.idg.se/2.1006/1.416330/sveriges-basta-sportsajt-2011> [2013-11-02]

Himmelriket är namnet på det forum på Svenskafans som supportrar till Malmö FF skriver på. Himmelriket har en egen redaktion på Svenskafans precis som de andra allsvenska fotbollslagen, forumet är en plats där man kan skriva egna inlägg som publiceras omedelbart. På Himmelriket får supportrar också skriva egna artiklar tillsammans med redaktionens granskning och det är således via den funktionen jag hämtar mitt empiriska material när det kommer till supportrarnas utsagor kring händelser på Parken.⁷ Redaktionen består i dagsläget av 13 personer med MFF-intresse, och dessa personer bestämmer vilka artiklar som ska publiceras.⁸

3.2 MALMÖ FOTBOLLSFÖRENING

Malmö FF (förkortning MFF) är en ideell fotbollsförening som spelar i högsta serien för fotbollslag i det som kallas allsvenskan. Klubben har cirka 3300 medlemmar i den supportergruppering som kallas MFF-Support som är knuten till klubbens organisation. Siffran ska inte förväxlas med andra supporterorganisationer till klubben som sina egna medlemmar⁹. Föreningen bildades 1910 och den första ordföranden blev Werner Mårtensson och klubbens hemma-arena heter Swedbank Stadion där rättigheterna till namnet ägs av banken "Swedbank". 1931 gick MFF upp i allsvenskan och har sedan dess förutom åren 1934-1935 och 2000 spelat i allsvenskan. MFF har vunnit allsvenskan 17 gånger och vunnit den svenska cupen 14 gånger. Den bästa placeringen ur ett internationellt avseende är en silvermedalj i det som då kallades Europacupen som idag går under namnet Champions League. Champions League är en fotbollsturnering bestående av de högst rankade lagen i de europeiska ligorna och 1979 fick Malmö FF mottaga Svenska Dagbladets Bragdmedalj för sina resultat i Europacupen.¹⁰

Malmö FF skriver i sina stadgar målet att vara den ledande fotbollsklubben i elitfotboll i Norden och vill bli förknippade med ambition, glädje och fair play.¹¹ Malmö FF är en förening som är medlem i svenska fotbollsförbundet (SvFF) och öppen för alla som vill bli medlemmar och där den ideella grunden medför att inte bara styrelsen är stadgad som beslutande organ utan även årsmötet räknas som ett beslutande organ vari dessa medlemmar får vara med och ge förslag kring vilka personer som ska sitta med i styrelsen.¹² Malmö FF räknas som Sveriges mest framgångsrika fotbollsklubb tillsammans med IFK Göteborg enligt fotbollskanalen.se.¹³

3.3 F.C. KÖPENHAMN

F.C. Köpenhamn (förkortning FCK) är ett danskt fotbollslag i den högsta ligan i Danmark och grundades 1992 genom en sammanslagning av KB och B1903. Hemmamatcherna spelar man på Parken som också inhyser olika sorters event som inte behöver vara fotbollsrelaterade. Om IFK Göteborgs anses som Malmö FF:s jämbördige konkurrent så anser klubben F.C.

⁷ Egen anmärkning.

⁸ Svenskafans.com [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.svenskafans.com/fotboll/mff/154197.aspx> [2013-11-04]

⁹ Egen anmärkning.

¹⁰ MFF.se. [Elektronisk] Tillgänglig: http://www.mff.se/Ditt_MFF/Om_klubben/Fakta [2013-10-22]

¹¹ MFF.se. *Stadgar för Malmö Fotbollsförening/Allmänna bestämmelser/(2011)* [Elektronisk]PDF. Tillgänglig: http://www.mff.se/Ditt_MFF/Om_klubben/Stadgar--och--ovriga--dokument

¹² MFF.se. *Stadgar för Malmö Fotbollsförening (2011)* [Elektronisk] PDF. Tillgänglig: Ibid.

¹³ Fotbollskanalen.se. *Tillbakablicken: MFF och Blåvitt-Sveriges två största klubbar.* (2013) [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.fotbolldirekt.se/2013/08/25/tillbakablicken-mff-och-blavitt-sveriges-storsta-klubbar/> [2013-10-24]

Köpenhamn att deras ”nemesis” är Brøndby och matcherna dem emellan brukar få en publik i storleksordningen 35 000 personer. F.C. Köpenhamn har vunnit den danska ligan som går under namnet superligaen 10 gånger och kvalar ofta in i de stora europeiska fotbollsturneringarna. Klubben har Carlsberg som huvudsponsor sedan 2002.¹⁴ Den stora supportergrupperingen som är knuten till klubben heter F.C. Köpenhamn Fan Club och har över 20 000 medlemmar.¹⁵ Klubben är ingen ideell förening utan ägs av ett börsnoterat företag som heter Parken Sport och Entertainment och F.C. Köpenhamn är den högst värderade fotbollsklubben i världen rent ekonomiskt i och med detta.¹⁶ Moderbolaget som äger F.C. Köpenhamn har något som heter ”Code of conduct” som spelarna måste skriva under. Förutom målsättningen att få bra sportsliga resultat är det viktigt att spelarna förhåller sig enligt de regler som det avtalet föreskriver och där ingår det att vara en förebild för andra människor i samhället.¹⁷

3.4 ROYAL LEAGUE

Royal league är det fotbollssammanhang i vilket Malmö FF mötte FC Köpenhamn i en fotbollsmatch 2005 i april. Arrangemanget består av en fotbollsturnering mellan skandinaviska fotbollsklubbar i nordnord och startades upp år 2005. Turneringen består av tolv lag vari de fyra bästa från varje land är fördelade på tre grupper vari varje lag möts två gånger, dvs. både hemmamatch och bortamatch. Därefter går de två bästa lagen från grupperna vidare till två ”trelagsgrupper”. Det lag som vinner sina grupper möts sedan i en final, där det vinnande laget får titeln ”skandinavisk klubbmästare i fotboll” och en prissumma på 3 miljoner för vunnit final samt även mindre summor för vunna och oavgjorda matcher från gruppspillet. Organisationerna bakom Royal League är de högsta representanterna för fotboll i vardera landet, dvs. Svenska Fotbollförbundet, Föreningen Svensk Elitfotboll, Dansk Boldspil Union, Divisionsforeningen, Norges Fotballforbund och Norsk Toppfotball.¹⁸ År 2007 lade arrangörerna ner turneringen eftersom det inte gick att enas kring ett TV-avtal för de tre länderna men fortfarande finns det tankar om att starta upp turneringen igen med vissa förändringar gällande datum och avtal.¹⁹ Enligt svenska fotbollsförbundets dåvarande ordförande Åke Lagrell ska Royal League ses som ett led i att stärka de skandinaviska klubbarnas ”slagstyrka” i de andra europeiska fotbollsmatcherna.²⁰

¹⁴ Fck.dk, *Fakta*. [Elektronisk] Tillgänglig: http://www.fck.dk/om_fck/klubben/ [2013-10-24]

¹⁵ Fck.dk, *Fanzone*. [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.fck.dk/fanzone/fans/#/nyhed/fc-koebenhavn-fan-club> [2013-10-24]

¹⁶ Svt.se (2007), *F.C. Köpenhamn världens dyraste fotbollslag*. [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.svt.se/sport/fotboll/fc-kopenhamn-varldens-dyraste-klubb>. [2013-10-24]

¹⁷ Parken.dk (2012) *Samfundansvar/Närsamfund/*. [Elektronisk] PDF. Tillgänglig: http://parken.dk/Images/Redegorelse_for_Samfundsansvar_AARL_99a.pdf [2013-11-15]

¹⁸ Svenskfotboll.se. *Start för Royal League i höst*. [Elektronisk] Tillgänglig: <http://svenskfotboll.se/allsvenskan/arkiv/tidigare/2004/04/start-for-royal-league-i-host/> [2013-11-05]

¹⁹ DN.se, *Inget Royal League i vinter*. [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.dn.se/sport/fotboll/inget-royal-league-i-vinter/>

²⁰ Svenskfotboll.se. *Start för Royal League i höst*. [Elektronisk] Tillgänglig: *ibid*.

3.5 SUPPORTERSKAP

Begreppet ”supporter” kommer, lutad mot mitt inledande resonemang att utgå ifrån den syn på supporterskap som MFF-support och Himmelriket på Svenskafans har. MFF-support är den officiella supporterföreningen till Malmö FF²¹ och dessutom de som drev ärendet mot den danska polisen vidare i domstol. För min studie innebär det att det är viktigt att således inte bara definiera supporterskap kring Himmelrikets definitioner, det blir dessutom viktigt att definiera supporterskap sett ur MFF-supports perspektiv. Eftersom jag har ett diskursteoretiskt angreppssätt så finns det skäl till att ta med båda perspektiven. För att återknyta till vad jag skrev i min inledning kring diskurser så bygger nämligen Fairclough sitt diskursiva angreppssätt på bl.a. språkbruk och hur det sedan konstituerar förståelser²². Mitt resonemang här bygger alltså på förståelse kring ett diskursteoretiskt antagande där MFF-support varit drivande i ärendet kring bråket och då kan det enligt Faircloughs diskursteori delvis innebära att MFF-supports agerande, diskursteoretiskt nämnt som ”social praktik”, konstituerar förståelse och kunskap som supporterna på Himmelriket utgår ifrån, även om de inte själva är medlemmar i MFF-support.

Himmelriket har, till skillnad från MFF-support, i enbart vaga ordalag kommenterat vad supporterskap innebär, åtminstone inte tydligt explicit och som ett stående inslag som i fallet med MFF-Support och detta ställde inledningsvis till problem för mig som forskare. Frågan jag ställde mig var om det går att få en begriplig innebörd i vad supporterskap innebär på Himmelriket om de själva inte beskriver det specifikt på ett och samma ställe? Jag valde att närma mig detta genom att titta närmre på reglerna som gäller för att skriva inlägg på diskussionsforumet. Som tidigare nämnt är det redaktionen som bestämmer vad som får postas på Himmelriket och därför blir det intressant att definiera supporterskapet utifrån vilka regler som gäller för spridning av information och kunskap. Kortfattat menar jag, utefter vad jag tidigare nämnt om diskursanalys, att reglerna på Himmelriket i sig kan ses som en konstituerande social praktik som sen skapar diskurs kring supporterskapet och därför blir reglerna viktiga som ett centralt begrepp för min studie. Problemet blev alltså en lösning.

3.5.1 SUPPORTERSKAP UR MFF-SUPPORTS PERSPEKTIV

MFF-support beskriver supporterskapet som något som ska stödja kulturen kring Malmö FF och talar om ”den malmöitiska” supporter-kulturen i betydelsen av alltid stödja laget hemma som borta. Supportrarna ska vara ansvarstagande, ta avstånd från våldsamheter, hotelser och rasism. Supporterskapet kring föreningen innebär vidare att dialog är medlet för kommunikation mellan supportrar och klubben Malmö FF. I deras vision ingår att vara en mötesplats för engagemang och den gemensamma nämnaren för supporterskapet, dvs. klubben Malmö FF.²³ Supporterskapet i föreningen innebär också att supportrarna kämpar för supportrarnas rättigheter och att medlemmarna själva är aktiva när det gäller att skapa en supporterkultur utan våld.²⁴

²¹ Mff-familjen.se. *Vad är MFF-support?* [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.mff-familjen.se/mff-support/mff-support-2/> [2013-11-08]

²² Jørgensen, Winther, Marianne. Phillips, Louise. (2000) Sid. 72

²³ Mff-familjen.se. *Vad är MFF-support?* [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.mff-familjen.se/mff-support/mff-support-2/>[2013-11-16]

²⁴ Mff-familjen.se. *Medlem.* [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.mff-familjen.se/mff-support/medlemsinformation/> [2013-11-16]

3.5.2 SUPPORTERSKAPETS REGLER PÅ HIMMELRIKET

Reglerna på Himmelriket består av en punktlista som avslutas med orden ”sköter du inte dig åker du ut”. Diskussioner på Himmelriket kring saker som inte rör fotboll är förbjudet, likaså ska sakerna/texterna som skrivs vara relevanta ur ett fotbollssammanhang. Redaktionen menar att ”allmänintresset” i sammanhanget är fotboll och saker som inte rör detta allmänintresse ska inte vidareföras på forumet. Det är inte tillåtet att provocera och det bästa sättet att bemöta dumheter är att ignorera och de uppmanar supportrar att bemöta andra supportrar enligt devisen ”som du själv vill bli bemött.” Det är också viktigt att ha ett grammatiskt korrekt språkbruk i inläggen, därtill inga svordomar. Religiösa och politiska diskussioner är inte tillåtna. Dessutom får supportrar inte sprida reklam för andra sidor, inte ens andra fotbollssidor eller bloggar. De som redigerar forumet anser sig ha full bestämmanderätt och ska inte behöva rättfärdiga något de väljer att radera, därför är klagomål också något som leder till radering. Inlägg som består av ”oneliners” är inte tillåtna eftersom det enligt Himmelrikets redaktion inte tillför debatten något och forumet ska inte ses som ett skvallerplank om spelare eller andra personer knutna till klubben. Det är slutligen strikt förbjudet att använda forumet till att sälja sina redan köpta biljetter om priset är högre än inköpspriset.²⁵

3.6 HULIGANER OCH HULIGANISM

För förförståelsens skull är det viktigt att förklara vad huliganism är mot bakgrunden att händelsen jag utgår ifrån blivit benämnd som ”bråk” i olika medier och det samband mellan publikbråk och huliganism som Thorbjörn Andersson, lektor i idrottsvetenskap, pekar på i den vetenskapliga artikeln ”Svensk fotbollshuliganism”. Enligt Andersson finns det en korrelation mellan ”publikbråk” och dess omfattning och huliganismens intåg på 70-talet.²⁶ Det blir följaktligen svårt att studera utsagor kring ett läktarbråk om det inte finns en förförståelse kring huliganismen som fenomen för mig som forskare.

En ytterligare anledning till att förklara begreppet huligan/huliganism är att det som begrepp är viktigt för förförståelsen till den forskning kring publik/läktarbråk som senare presenteras i avsnittet ”Tidigare forskning”. Tore Brännberg, lektor för Institutionen för socialt arbete vid Göteborgs Universitet tillika författare kring flera böcker om fotbollsvåld i Skandinavien menar att vi inte kan tala om huliganer som ett enda begrepp då det finns flera olika motiv kring sociala beteenden. Brännberg gör en konkret uppdelning varför det blir naturligt att luta sig mot hans teori i det avseendet. Även Anders Green, forskare i kriminologi, fastslår i en vetenskaplig artikel där han intervjuar supportrar från Danmark, Sverige och Norge, att huliganism är föränderlig till sin karaktär och under utveckling.²⁷ Extra intressant blir det att använda Brännbergs begrepp kring huliganism eftersom min studie har en nordisk kontext och att han tar upp den engelska situationens påverkan på de nordiska förhållandena. Ett annat motiv till valet av att mestadels utgå från Brännberg kommer ur att den forskning han presenterar är mer central för mitt problemområde och problemprecisering än många andras.

²⁵ Svenskafans.com. *Himmelrikets forumregler* [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.svenskafans.com/fotboll/mff/141505.aspx> [2013-11-04]

²⁶ Havelund, Jonas. Joern, Lise. Rasmussen, Kristian. *Fotboll och huliganism i Skandinavien* (2010)(red.) *Svensk fotbollshuliganism*. Andersson, Thorbjörn. Sid 13. MediaTryck: Lund. ISBN 978-91-85645-10-7 Sid.11

²⁷ Jonas. Joern, Lise. Rasmussen, Kristian. *Fotboll och huliganism i Skandinavien* (2010)(red.) *Svensk fotbollshuliganism*. Brännberg, Tore. *Hur viktig är fotbollen för fotbollshuliganismen?* Sid. 115

Bakom begreppet huligan har vi enligt Brännberg olika orsaker varför han kategoriserar huliganer utefter motiv istället för att ha ett enda samlingsbegrepp för dem. Han menar i sin vetenskapliga artikel ” Att dekonstruera begreppet huliganism” att huliganism är ett mångfaldigt socialt komplext fenomen.²⁸ I rent allmänna termer, utan någon indelning, ska huliganbegreppet dock förstås som ett kollektivt fenomen eftersom huliganismen mestadels bildas på gruppnivå, förutom psykopat-huliganismen som nedan ges en förklaring.²⁹

En typ av huliganism är den som kallas ”asynkroniserad huliganism”. Det innebär att det mellan olika kulturer kan finnas olika sorters förståelse för hur fotboll helt enkelt ska spelas. Denna sortens huliganism gjorde faktiskt sig påmind långt innan samhället förstod att det var ett fenomen och långt innan slutet på 60-talet då det kan sägas att huliganismen föddes. Brännberg använder sig av ett verkligt exempel som inträffade i början på 1900-talet när ett amerikanskt fotbollslag gästade Sverige för att spela mot olika svenska lag. Den svenska publiken blev ursinnig på de amerikanska spelarna som spelade våldsamt. Efter matchen uppstod det ett upplopp bland supportrarna som kastade stenar på det amerikanska laget när de kom ut från omklädningsrummet. Brännberg menade att amerikanarnas taktik gick emot den svenska idén om hur man spelar fotboll, dock så var den typen av taktik vanlig i Nordamerika. Författaren menar att asynkroniserad huliganism är ett fenomen som uppstår pga. av bristande kulturell förståelse och att den här typen av huliganism numera inte finns mer då vi har större kunskap om omvärlden.³⁰

Den andra sortens huliganism som Brännberg påtalar är den som kallas ”resultatinriktad huliganism”. Den första incidenten av denna typ av huliganism i Norden inträffade i Sverige 1969 i en match när IFK Göteborg var tvungna att vinna en bortamatch mot Örebro för att undvika nedflyttning. Göteborg-laget låg under med 0-1 när det var 10 minuter kvar när supportrar till laget stormade planen. I sammanhanget menar Brännberg att den sortens agerande var rationellt och logiskt då supportrarna var ute efter omspel, dvs. en chans till att få spela om matchen och vinna den. Han menar dock också att det här är en huliganism som visar på att det råder en dubbelmoral hos supportrar som vet vilka regler som gäller, men ändå går utanför dem för egen vinnings skull, vidare menar författaren att den här sortens huliganism är närliggande till den asynkroniserade huliganismen ifråga om motiv.³¹

Brännberg går vidare med vanmaktshuliganism, en form av huliganism där man vänder sig mot den egna klubben och dess beslut. Våldet som används ska här ses som ett uttrycksmedel för beslut som är tagna utan supportrarnas gillande. Det handlar om ett sätt att uttrycka sitt missnöje mot något som anses skymfartat mot den egna självkänslan. Denna typ av huliganism illustreras i en svensk kontext med hur supportrar till IFK Göteborg kastade snöbollar mot sina egna matchvärdar efter en misslyckad säsong. Vanmaktshuliganism uppstår i de fall där ett fysiskt kollektivt agerande blir sett som det enda sättet att göra sin röst hörd och enligt Brännberg kan man endast motverka detta genom att ha en dialog med supportrarna. Även här är det året 1969 som anses som vanmaktshuliganismens födelseår och platsen var England.³²

²⁸ Jonas. Joern, Lise. Rasmussen, Kristian. *Fotboll och huliganism i Skandinavien* (2010)(red.) Svensk fotbollshuliganism. Brännberg, Tore. *Att dekonstruera begreppet huliganism*. Sid 56.

²⁹ Jonas. Joern, Lise. Rasmussen, Kristian. (2010)(red.) Brännberg, Tore. Sid 67

³⁰ Jonas. Joern, Lise. Rasmussen, Kristian (201)(red.) Brännberg, Tore. Sid 56-60

³¹ Jonas. Joern, Lise. Rasmussen, Kristian. (2010)(red.). Brännberg, Tore. Sid 60-61

³² Jonas. Joern, Lise. Rasmussen, Kristian. 2010)(red.) Brännberg, Tore. Sid 62-63

Den här typen av huliganism är den vanligaste och även den mest uppmärksammade enligt Brännberg. Här finns en tydlig förklaringsmodell kring huliganism utifrån identitetsbehov och gruppstillhörigheter. Genom olika sorters symboler såsom matchtröja och emblem uppfyller vi behovet av att markera en gruppstillhörighet. Brännberg utvecklar sitt resonemang och menar att i vårt moderna samhälle får idrottsklubbar agera som symbol för värden. Den här typen av huliganism är vanlig i de fall det finns en historisk bakgrund mellan två rivaler annat än den rent sportsliga. Ett exempel är rivaliteten i Skottland mellan katoliker i Celtic och protestanter i Rangers. Det kan även vara klassrelaterade konflikter i bakgrunden som den mellan arbetardominerade Rotterdam och borgerliga Ajax i Amsterdam.³³ Green diskuterar också identitetens betydelse för huliganism även om han som nämnt inte definierar tydliga grupper av huliganism på samma sätt. Trots detta har även han ett socialkonstruktivistiskt perspektiv när han i sin studie fann att begreppet huligan i sig själv kan vara en statusbärande symbol för identitet.³⁴

En femte kategorisering är alltså den så kallade ”frustrationshuliganismen” som Brännberg döper den till och även denna sortens huliganism innebär att oroligheter kring matcher orsakas av den frustration som supportrar upplever när de blir behandlade som presumtiva huliganer. Det vill säga även om supportrarna normalt sett inte kan betecknas som huliganer eller har motiv av att bli erkända som det, så leder polisens misstänksamhet och bemötande till att frustration och våld uppstår. Brännberg menar att han i sina intervjuer genom åren kan konstatera att när den sociala miljön behandlar en supporter ”omänskligt” så leder det paradoxalt till våldsamheter där upphovsmakaren/makarna vill ta tillbaka ett ”förlorat mänskligt värde”. Det är av den anledningen klubbar anlitar ”matchvärdar” från de egna leden som vakter istället för vaktbolag för att undvika att stämpla supportrar som huliganer.³⁵

Psykopat-huliganismen är huliganism som inte har sina förklaringar på kollektiv nivå, utan är snarare ett utslag för psykopati där enskilda individer söker uppmärksamhet. Dessa individers motiv kommer enligt Brännberg ur att de inte införlivat samhällets normer till sina egna och samtidigt saknar empati för andra människor.³⁶

Denna sista typ av huliganism kan egentligen ses som en organiserad form där ovanstående typerna av huliganism kan ingå. I en rent historisk kontext har huliganismen oavsett orsak, varit en oorganiserad aktion och det är först när supportergrupper som inte hade samma mål kring supporterskapet som de officiella supporterföreningarna hade, som organiserad huliganism uppstod. Brännberg menar att organisering av supportrar i svensk kontext har varit av godo, det har varit till gagn för de fredliga lösningarna och skapat bra stämning på arenor, så själva organisering ska inte ses som ett negativt begrepp. Istället är det de supportrar som ansåg att våldet var nödvändigt och bra som står för den organiserade huliganismen och därför också startade egna ”firmor” utanför klubbarna. I dansk kontext och forskning som presenteras i den vetenskapliga något kortare artikeln ”Fra bomberjacke till stone island” av Tim Carstensen, journalist och huligankännare pekas det på att huliganer faktiskt också de bidrar med hög stämning på matcherna.³⁷

³³ Jonas. Joern, Lise. Rasmussen, Kristian. (2010)(red.) Brännberg, Tore. Sid 64

³⁴ Jonas. Joern, Lise. Rasmussen, Kristian. *Fotboll och huliganism i Skandinavien* 2010)(red.) *Svensk fotbollshuliganism*. Green, Anders. *Hur viktig är fotbollen för fotbollshuliganismen?* Sid 105

³⁵ Jonas. Joern, Lise. Rasmussen, Kristian. (2010)(red.) Brännberg, Tore. Sid 65-66

³⁶ Jonas. Joern, Lise. Rasmussen, Kristian. (2010)(red.) Brännberg, Tore. Sid 67-68.

³⁷ Jonas. Joern, Lise. Rasmussen, Kristian. *Fotboll och huliganism i Skandinavien* (2010)(red.) *Svensk fotbollshuliganism*. Carstensen, Tom. *Fra bomberjacke till stone island*. Sid 140

Om jag återgår till Brännberg så menar han att de organiserade huliganerna inte ansåg att det var önskvärt att vara en officiell supporterförening eftersom det då fanns/finns krav på att stå moderförening nära ifråga om syn på moral och regler.³⁸ Firmorna i Sverige bildades i början av 90-talet och är ett storstadsproblem där Helsingborg, Malmö, Göteborg och Stockholm är i centrum. Utvecklingen från 2000-talet och framåt har gått från problem vid och runt arenor till att bli uppgörelser långt ifrån arenor och även på icke-matchdagar. Brännberg liknar det vid att dessa supportrar ser sig själva som ett fotbollslag armé och där motivet är att visa styrka i förhållande till andra lags supportrar men också visa styrka gentemot polisen.³⁹ Inom huliganfirmorna finns det koder att följa beroende på land. Tidigare nämnda Carstensen som forskar på den danska huliganismen och dess likheter med den engelska menar att det åtminstone i Danmark finns andra koder kring våldsamt än i England. Han beskriver det som att i Danmark sparkar man inte på någon som redan ligger medan situationen i England påbjuder att den enda regler som finns är att det inte finns några regler, vilket får följden vapen inte anses som en del av kodexen inom den danska huliganismen⁴⁰. Hur den svenska och norska kodexen i sammanhanget ser ut har jag inte kunnat styrka vetenskapligt.

3.7 POLITISK BAKGRUND KRING HULIGANISMENS MOTKRAFTER I NORDEN

Tidigare nämnda forskare Green blir viktig att luta sig mot när en bild av motkrafter mot huliganism skall återges. Green har nämligen studerat ordningshållning och huliganism kring svensk fotboll och menar att det finns två centrala aktörer ifråga om att vara en motkraft mot huliganismen och dessa är polis och moderföreningarna. Framförallt i Danmark och Sverige finns det ett heltäckande system som har koll på det som han kallar ”risk-supportrar”. I Danmark, Norge och Sverige har det genomförts politiska satsningar för att få ett heltäckande perspektiv inte bara på åtgärderna för att stävja huliganism utan även orsakerna. I sammanhanget menar han att Sverige också har lärt sig hur Danmark jobbar med frågan varpå Danmark här får ses som föregångslandet.⁴¹ Green menar att de tre största nordiska länderna alla tittar på lösningar och åtgärder från den engelska situationen kring oroligheter vid fotboll.⁴² I de nordiska länderna har Sverige, Danmark och Norge lagar som gör det möjligt att kvarhålla risk-supportrar vid matchtillfällen och alla tre länder har en så kallad ”arrangörsrätt” som möjliggör för fotbollsklubbarna att stänga av de personer de inte finner lämpliga.

Förutom dessa åtgärder så har polisen i Sverige även rätten att omhänderta och transportera bort supportrar som ännu inte gjort sig skyldiga till att bli sedda som huliganer. Denna typ av förfarande kallas för ”proaktivt massomhändertagande”.⁴³ England är som tidigare nämnt det land som förknippas med huliganismens ursprung och det är där de hårdaste lagarna kring problemet finns och Lise Joern, Ph.d vid Århus Universitet menar i sin vetenskapliga artikel ”De sedvanliga misstänkta” att det i det närmaste är förbjudet att vara en fotbollssupporter överhuvudtaget i England. Hon pekar på en utveckling där reglerna blir alltmer skärpta och i synnerhet de regler som rör administrativa sanktioner för huliganer. Situationen i Danmark följer samma hårda väg enligt Joern, där statliga myndigheter polis och fotbollsklubbar blivit

³⁸ Jonas. Joern, Lise. Rasmussen, Kristian. (2010)(red.) Brännberg, Tore. Sid 69

³⁹ Jonas. Joern, Lise. Rasmussen, Kristian. 2010)(red.) Brännberg, Tore. 68-70

⁴⁰ Jonas. Joern, Lise. Rasmussen, Kristian. (2010)(red.) Carstensen, Tom. Sid. 146

⁴¹ Jonas. Joern, Lise. Rasmussen, Kristian. *Fotboll och huliganism i Skandinavien* (2010)(red.) *Svensk fotbollshuliganism*. Green, Anders. Sid. 111

⁴² Jonas. Joern, Lise. Rasmussen, Kristian. (2010)(red.) Green, Anders. Sid 114-115

⁴³ Jonas. Joern, Lise. Rasmussen, Kristian. (2010)(red.) Green, Anders. Sid 114

allt hårdare.⁴⁴ Om Sverige och Norge också följer samma väg har jag inte kunnat bekräfta genom forskning mer än att Sverige till skillnad från Norge och Danmark har en speciell huligan-lag som innebär tillträdesförbud vid idrottsliga sammanhang. I Danmark och Norge menar polis och säkerhetsansvariga att deras problem med huliganism i nuläget inte ställer de kraven på lagstiftning från politikernas håll.⁴⁵

3.8 MEDIAS BEVAKNING OCH KONSEKVENSER

Green diskuterar medias roll i en artikel kring sin egen forskning och menar att supportrarna uttrycker att media har en stor möjlighet att påverka problemen kring fotbollen. Supportrarna anser att medias sätt att negativt rapportera och omfattningen av reportagen ökar risken för att problem verkligen ska uppstå. Desto mer media rapporterar kring incidenter och ju fler de negativa beskrivningarna är desto mer konstrueras ett problem som är större än vad det är enligt supportrarna. Green menar att även om artiklar kring publikbråk kan vara starkt fördömande så finns det en stor risk att de som är utpekade ser det som sin ”mission” att förverkliga det som skrivs. Han pratar om ett martyrskap och hjälteskap som för huliganerna kan innebära förbättrad status i huligangrupperingen. Enligt de intervjuade supportrarna har dock media blivit bättre på att förstå skillnaden mellan supporterföreningar och den organiserade huliganismen. Green nämner också kortfattat att det i Norge uppstod en ”tillfällig moralisk panik” från medias håll när de hade deltagit i den norska polisens hotbildsanalys kring risksupportrar.⁴⁶

Carstensen som tydligare riktar in sig på den danska situationen kring medias roll i bevakning av huliganism har kommit till liknande resultat kring sina studier över danska huliganer. Han menar att de danska huliganerna är trötta på medias sätt att fokusera på händelser. Det fokuseras enligt dessa grupperingar alldeles för mycket på våldet och för lite kring det viktigaste, -kamratskapet. Carstensen drar slutsatsen att för mycket fokus i media leder till ökad press från myndigheternas håll. Han utvecklar sitt resonemang med att förklara att rent konkret går det till på så sätt att den ökade mediala uppmärksamheten medför ökad press på politikerna vilket sig skapar ökad medial uppmärksamhet återigen. I sin studie finner han vidare att det finns en ”ambivalens” kring supportrarnas uppfattning om media och journalister, för vissa av huliganerna vill samtidigt ha skrivelser för att känna stolthet.⁴⁷

Aage Radmann, forskare i Idrottsvetenskap, menar att media har en tvetydig hållning kring publikbråk och huliganism. Radmann menar att denna ambivalens orsakas av att media ger huliganism alltför stort utrymme samtidigt som man fördömer den. Radmann påminner oss om medias roll för utvecklingen av en bra supporterkultur istället för huliganism och menar att det var dansk media som skapade den på 80-talet sunda supporterkulturen kring det danska fotbollslandslaget där ”roliganerna” blev kända. Enligt Radmann så har media i England men även Sverige varit med och konstruerat huliganismen och dess uttrycksformer genom att förutspå platser och tidpunkter för huliganslagsmål.⁴⁸

⁴⁴ Jonas. Joern, Lise. Rasmussen, Kristian. *Fotboll och huliganism i Skandinavien* (2010)(red.) *Svensk fotbollshuliganism*. Joern, Lise . *De sedvanliga misstänkta*. Sid 39-40

⁴⁵ Jonas. Joern, Lise. Rasmussen, Kristian. (2010)(red.) Green, Anders. Sid. 113

⁴⁶ Jonas. Joern, Lise. Rasmussen, Kristian. (2010) (red.) Green, Anders. Sid 102-103

⁴⁷ Jonas. Joern, Lise. Rasmussen, Kristian. (2010)(red.)Carstensen, Tom. Sid 150-151

⁴⁸ Gih.se, *Huliganism och medier: Våld som kick och fascination*. (2005) Nr 3. Sid 57-58. [Elektronisk] PDF.

Tillgänglig: http://www.gih.se/Documents/CIF/Tidningen/2005/3_2005/SVIF053%2056-59%20Radmann.pdf
[2013-11-16]

4 TIDIGARE FORSKNING ”KUNG FOTBOLL

Som tidigare nämnts är fotboll ett tämligen outforskat område i Sverige. Det medför att det är ganska svårt att finna vetenskapliga studier som passar inom ramen för min uppsats. Jag har valt att lyfta fram Thorbjörn Andersson, forskare på Lunds universitet, och hans avhandling med namnet ”Kung Fotboll”. Motiven till att ta med denna avhandling består dels i att hans forskning sker i två kontexter, den engelska och den nordiska. Eftersom mitt problemområde är i en svensk kontext blir det därför logiskt att luta mig mot Anderssons forskning. Dels så ställer sig Andersson frågor om fotbollen och dess plats i samhället, vari han ger publikbråk och huliganism utrymme. Andersson använder sig av medias skildringar för att bl.a. analysera publikbråk, min studie däremot kan sägas tittar på diskurser hos både media och fans och Kung Fotboll får därför ses som intressant och viktig bakgrundkunskap för min egen forskning.

Avhandlingen behandlar ett bredare område än publik/huligan-bråk, det är således de avsnitt i hans avhandling som behandlar och analyserar publikbråken mellan perioden 1906-1950 som jag primärt är intresserad av. Jag väljer ändå att för bakgrundkunskapens skull återge de övergripande resultaten i hela avhandlingen, dvs. vad Andersson fann som svar på sina övergripande forskningsfrågor.⁴⁹

Syftet med avhandlingen som helhet är att svara på frågorna hur den svenska fotbollen kunde växa till att bli nationalsporten framför andra och vad som hände på vägen. Anderssons teoretiska perspektiv utgörs av ett historiskt perspektiv, han utvecklar detta och menar att det inte går att förstå samtidens fotbollsrelaterade värld om det inte finns ett historiskt perspektiv att luta sig mot. Författarens historiska perspektiv på de svenska förhållandena inom fotboll har tydliga influenser från den brittiska kontexten, Andersson menar att de breda frågeställningar som briterna hade ägnat sig åt gav relevans även för svenska förhållanden. Perioden för det historiska perspektivet tar avstamp i 1800-talets slut i England och fortsätter fram till 1950 som slutpunkt.⁵⁰ Det ges ingen tydlig förklaring i avhandlingen kring vad det kan tänkas innebära för den fortsatta vetenskapliga diskussionen kring dagens fotboll i och med det glapp han lämnar från 50-talet och framåt. En fråga jag som författare till min egen forskning själv därför måste lämna öppen även om Anderssons förhoppning är att berika dagens förståelse av fotbollsrelaterade frågor samtidigt som min egen förhoppning är att bereda vägen för relevant bakgrundkunskap för min studie.

Förutom att ha ett brittiskt och svenskt historiskt perspektiv på fotboll så har författaren även ett tredje perspektiv eller ”ingång” till forskningen, nämligen ett kulturhistoriskt. Han motiverar detta utifrån att tanken med avhandlingen också är att sätta in fotbollen i ett samhälleligt perspektiv. Som ”ledstjärna” för denna ingång använder sig Andersson av Ronny Ambjörnssons socialkulturhistoriska verk ”Den skötsamme arbetaren” som avhandlar folkrörelsernas skötsamhetsideal. Andersson pekar på att hans egen forskning blir ett test på hur pass den skötsamma stilen var. På så sätt har jag tolkat det som att skötsamhetsidealet fungerar som ett sorts metodiskt verktyg att svara på avhandlingens inledande frågor. När det gäller Andersson olika perspektiv, som han själv alltså bitvis gärna benämner ”ingångar”, så

⁴⁹ Andersson, Torbjörn. (2002) *Kung Fotboll*. Brutus Östlings bokförlag symposion: Stockholm/Stehag. ISBN:91-7139-565-2. Sid 26

⁵⁰ Andersson, Torbjörn. (2002) *Kung Fotboll*. Sid 13-14

är det således både från idrottsforskning som mer traditionell historisk forskning som han hämtar sina utgångspunkter.⁵¹

Den kvalitativa metoden är enligt Andersson den metod som bör ses som primär för avhandlingen i avseende på insamling av material, även om viss statistik förekommer⁵². Insamlingen bestod av att hitta ideologiska uttalanden från svenska fotbollsförbundet, distriktsförbund, protokoll från föreningar, samtida litteratur och artiklar från dagstidningar, varför det kallas ideologiskt återkommer jag strax till. Andersson menar också i ett resonemang kring sin empiri att just insamling av vad dagstidningar skriver är en utmärkt källa för att ta reda på ideologiska motsättningar.⁵³ Ett problem som uppkom vid insamlandet av empiri var att det fanns många utsagor från vissa grupper och mindre utsagor från vissa andra, varvid Andersson fick rekonstruera de osynliga grupperna ur de utsagor andra grupper hade om dem.⁵⁴

I sin analys använder han sig av Gramscis hegemonibegrepp för att hitta generella maktförhållanden i sitt material. Han menar att det är den övergripande ideologiska och kulturella kampen som hamnar i centrum för analysen, dvs. han förutsätter att det finns en kamp som försiggåtts under hela utvecklingen. Resultaten kring hans övergripande frågor och syfte ger honom svaret att den svenska fotbollen utvecklats annorlunda än den engelska fotbollen. Mer konkret så menar Andersson att den svenska fotbollen kan ses som ett typiskt borgerligt projekt, där över- och medelklass tagit ”kontrollen” över fotbollen och att det beror på en kulturell och ideologisk dominans från dessa grupper. I England fick vi en snabb utveckling till proffsfotboll, medan i Sverige försvarades amatörismen genom att det fanns en ideologisk dominans som förhindrade samma utveckling som i England.⁵⁵ Utvecklingen i svensk fotboll har istället för en snabb övergång till professionalism utmynnat i att det hegemoniska borgerliga projektet bitvis efterhand utmanats i sin hegemoniska ideologi, vilket i sin tur ledde till att fotbollen i Sverige blev allt mindre borgerlig. För att åskådliggöra vad författaren menar med begreppen kultur och ideologi kan nämnas att Andersson menar att det förts ett sorts tyst ”gerillakrig” mellan den borgerliga överhögheten, som haft maktpositionerna inom fotboll och bildat ideologin, och den folkliga gruppen stått för det vardagligt kulturella.⁵⁶

Andersson studerar som sagt perioden från 1800-talets slut fram till 1950-talet och finner att det var under 1920-talet som fotbollen i Sverige växer publikmässigt. Tidningarna började skriva mer om fotbollen och därmed kom fotbollen att bli populärkulturell. Både publik och spelare var vid tiden ofta från arbetarklassen, varför det på den kulturella nivån kan sägas att fotbollen var arbetarklassdominerad. Den ideologiska nivån, dvs. den borgerliga ideologiska nivån, utsattes enligt Andersson för ett ”intensivt tryck”.⁵⁷ Den ideologiska fotbollen fram till dess beskriver författaren som gentlemannamässig, rationell med en klassöverskridande nationalism, och det var dessa ideal, eller ideologi, som nu blev utmanat. Andersson utvecklar det vidare och menar att fotbollen ställdes inför svårigheter i att behålla vissa ideal intakta. Gentlemannaidealet och fairplay-andan blev svår att värna om, dessutom var det svårt att få bukt med och uppfostra publiken. Kring 1920-talet ökade publikoroligheterna som Andersson

⁵¹ Andersson, Torbjörn. (2002) *Kung Fotboll*. Sid 16

⁵² Egen anmärkning.

⁵³ Andersson, Torbjörn. (2002) *Kung Fotboll*. Sid 34

⁵⁴ Andersson, Torbjörn. (2002) *Kung Fotboll*. Sid 34

⁵⁵ Andersson, Torbjörn. (2002) *Kung Fotboll*. Sid 26-29

⁵⁶ Andersson, Torbjörn. (2002) *Kung Fotboll*. Sid 29

⁵⁷ Andersson, Torbjörn. (2002) *Kung Fotboll*. Sid 510

definierar som ”publikuppträdande” i en oroväckande omfattning. Gentlemannaideologin eller den hegemoniska tidigare nämnda borgerligheten mötte framförallt den ungdomliga arbetarklasskulturens uttryckssätt. Publikintäkterna ökade när publiken blev fler, detta ledde menar Andersson till att amatöridealet och systemet som vilade på rationell amatörism försvann. Mer konkret innebar publikintäkterna att klubbarna fick mer pengar att erbjuda spelare som var bra. Det i sin tur ledde till att spelarna själva kunde lämna gentlemannaidealet och få sina krav tillgodosedda. Andersson menar att tiden från 1920-talet till 1930-talet var en tid av ideologisk kris. Samtidigt hade fotbollen nått en så pass kulturell nivå att den nu var där för att stanna.⁵⁸

I och med arbetslösheten som uppstod under mellankrigstiden började Staten att bli alltmer positiv till fotboll och det började inleddas försök till att få fotbollen i en konstruktiv riktning, framförallt var det alkoholen och dess negativa inverkan på både publik och spelare som försökte stävjas. Under 30-talet började försök göras till att skapa relationer mellan fotbollskulturen, kyrka, arbetarrörelse och bildningsrörelsen. Andersson kallar detta för att det skedde en ”samförståndskultur” under denna tidsperiod. Därmed stärktes det uppfostrande och vetenskapliga idealet igen vilket också underlättade för Svenska Fotbollsförbundets tekniska kommitté att driva igenom frågan om hårdare träning och dess fördelar. Den tidigare rationella amatörismen förändras som resultat och det mer professionella idealet fick starkare fäste i och med att det enligt Andersson ansågs som en trovärdig ideologi.⁵⁹

Publikens alltmer iögonfallande uppträdande accepterades under tiden, någon analys eller förklaring kring detta finner jag inte i Anderssons forskning mer än att han själv konstaterar att fotbollen ytterligare rör sig ifrån gentlemannaidealet, dvs. den borgerlighet som han tidigare förutsatte fanns när han gjorde sin analys.⁶⁰ I mitten på 1930-talet hade fotbollen blivit helt accepterad som populärkultur och i och med att ha fått respekt som företeelse så började samhället istället koncentrera sig på avarterna i publikuppträdandena. För enkelhetens skull kan det sägas att tiden från 1800-talets slut till mitten på 1930-talet kännetecknas av först en borgerlig fas som genomgår en klassbreddning där både ideologiska och kulturella konflikter i publikuppträdande uppstår till att fotbollen får en populärkulturell karaktär och benämns som nationalsport. Mot slutet av denna period blir fotbollen dessutom starkt kommersialiserad.⁶¹ Perioden fram till 1950-talet, vilket är den period som avhandlingen har som slutpunkt karaktäriseras av, som jag uppfattat Andersson, en uppgradering eller högre nivå av det som skedde under 30-talet. Fotbollen började hyllas som fenomen, både sportsligt och kulturellt, Sverige får en så kallad svensk modell där politik knyts närmre fotbollens institutioner. Amatörsystemet har fortfarande drag av amatörism men i det tysta sker fortfarande en professionalisering och man får bukt med publikens beteende.⁶²

Andersson har i sin studie hittat 156 stycken publikuppträdanden som kan benämnas som incidenter. Egentligen har han studerat fler fall men gjort egna bedömningar om att dessa övriga varit för lindriga till att benämnas som ”Publikuppträdande” eller så har det funnits för lite material kring det som hände. Andersson är således öppen med att det varit svårt med att dra en gräns för vad som bör betraktas som incident/publikuppträdande eller inte.⁶³ I sin analys av publikuppträdandena vidhåller Andersson att trots att tiotusentals matcher spelat i

⁵⁸ Andersson, Torbjörn. (2002) *Kung Fotboll* Sid 511

⁵⁹ Andersson, Torbjörn. (2002) *Kung Fotboll*. Sid 512

⁶⁰ Egen anmärkning.

⁶¹ Andersson, Torbjörn. (2002) *Kung Fotboll*. Sid 605

⁶² Andersson, Torbjörn. (2002) *Kung Fotboll*. Sid 606, Sid 627

⁶³ Andersson, Torbjörn. (2002) *Kung Fotboll* Sid 566

Sverige under perioden, så kan inte de incidenter som inträffat anses som marginella ur alla aspekter. Rent siffermässigt är det så menar han, men det intressanta är att titta på hur samtiden uppfattade bråken, dvs. vilken sorts relevans man gav åt bråken. Detta gör man bäst, menar författaren, genom att titta på hur media skriver och skildrar bråken.⁶⁴ Genom detta metodiska sätt för materialhantering så hittar Andersson två speciellt bråkiga perioder som dåtidens media skrivit om.

Som tidigare nämnt så var tiden från början på 1900-talet till mitten av 1930-talet inte helt problemfri, tvärtom det var periodens stökigaste tid rent publikmässigt där en ny sorts passion hade kommit till Sverige, därtill finner Andersson även andra orsaker, nämligen klasskaraktären som jag tidigare var inne på och även regionala rivaliteter. Det var samtidigt också bristfälliga säkerhetsarrangemang vid dessa utmärkande perioder. Perioden innan, dvs. från 1912 till 1919 var enligt Andersson också påtagligt våldsamt, där det förekom att man helt enkelt stängde av vissa arenor under viss tid, men Andersson ger inte denna period alltför stor relevans eftersom det vid tidpunkten inte spelades lika mycket matcher som den senare perioden varpå ett litet antal bråkmakare kunde ställa till mer stor oreda i statistiken.⁶⁵ Tiden därefter fram till 1950-talet kännetecknades enligt författaren av en lugn tid rent publikmässigt och förklaringen till detta menar Andersson är större och bättre säkerhetsarrangemang, han kallar detta för att det skedde en publik disciplinering uppifrån och ner, dvs. från myndigheter till publik.

Andersson studerar också det typiska utseendet på ett publikbråk och finner att det i de flesta av fallen uppstod oroligheter pga. av att publiken blivit upprörda över något som hänt på planen och efter matchens slut var mönstret att ett antal åskådare samlades för att få vedergällning. Det vanligaste målet för vedergällning var domarna och inte spelarna. Andersson pekar på att det vi idag förknippar med huliganism inte riktigt stämmer med vad förr förknippade med huliganism. Mer konkret menar han att idag ger sig olika huliganfraktioner från lagen sig på varandra med våld, medan det under hans undersökningsperiod var mycket ovanligt att åskådare eller supportrar slogs mot varandra, det fanns under tiden inga huliganfraktioner. Pressen och journalisterna var inte helt oskyldiga till att det förekom våldsamheter under tiden, inför matcherna brukade tidningarna skriva ogenomtänkta artiklar om domarnas bristande yrkeskunskaper, dvs. domarens position var vid undersökningsperioden inte lika upphöjd som den senare kom att bli, detta ledde till att när väl domaren gjorde något som känslomässigt kändes fel så stod publiken redo.⁶⁶ Publikuppträdandena/publikbråken var geografiskt utspridda över landet och några subkulturella grupperingar med våldsamt inriktning som följde lagen fanns någonstans i landet. Andersson ger stor förklaringsgrad också åt lokalpatriotiska krafter under tiden, han kallar det den främsta ”drivkraften” och ju längre fotbollen rörde sig mot mellankrigstiden desto mer lokalpatriotism fanns.⁶⁷ Märk väl att jag tidigare nämnde att det fanns en högre arbetslöshet då, Andersson kopplar dock inte ihop detta och lämnar lokalpatriotismen som förklaring ganska så kortfattad vilket jag tycker är synd.⁶⁸ Sammanfattningsvis kan det alltså sägas att tiden efter kriget var den svenska fotbollens så kallade ”guld ålder” med få publikbråk och höga publiksiffror, tiden dessförinnan var betydligt mer våldsamt och

⁶⁴ Andersson, Torbjörn. (2002) *Kung Fotboll*. Sid 567

⁶⁵ Andersson, Torbjörn. (2002) *Kung Fotboll*. Sid 568-569

⁶⁶ Andersson, Torbjörn. (2002) *Kung Fotboll*. Sid 570

⁶⁷ Andersson, Torbjörn. (2002) *Kung Fotboll*. Sid 572-573

⁶⁸ Egen anmärkning

författaren avslutar analysen av publikbråken med att konstatera att väldigt få idag vet att det inte alltid var bättre förr.⁶⁹

5 TEORI OCH METOD

Teori och metod är ett avsnitt där jag går igenom teori och metod. Avsnittet börjar med en genomgång av diskursanalys, och avslutas med Foucaults sanningseffekter och utestängningssystem.

5.1 DISKURSANALYS

Innan jag återger vad Faircloughs kritiska diskursanalys innebär så måste jag sätta den i ett större perspektiv. D.v.s. ställa frågan: ”Vad är diskursanalys som Faircloughs kritisk diskursanalys ingår i?” Diskursanalys lutar sig mot socialkonstruktivismen vilket innebär att inom diskursanalys ses kunskap som socialt konstruerad och den kan inte avspegla en fast eller ensidig verklighet. Det är genom diskurser som vi förstår eller uppfattar saker och ting i verkligheten. Verkligheten uppstår genom språket, det är via språket som sen sammanhang skapas och en diskurs fungerar som en ram som utesluter och avgränsar annan förståelse. Det är således via dessa diskurser som människan bygger upp förståelsen kring t.ex. föremål, sinnen och sociala relationer.⁷⁰

Själva diskursbegreppet kan för enkelhetens skull benämnas som ett strukturerat språkbruk som följer ett visst mönster i en viss miljö. Winther och Phillips menar att begreppet diskurs lättare förstås när man går närmre in på vilken typ av diskursanalys man har valt, och säkerligen är det så, men ovanstående kan enligt författarna ses som en common sence förklaring till begreppet diskurs⁷¹. Börjesson är inne på samma resonemang när han menar att diskurs är en reglerad samtalsordning med institutionaliserade praktiker.⁷² Det är också viktigt att poängtera den politiska dimensionen, när diskursanalys ska förklaras. Winther & Phillipsson menar att kritisk forskning, som diskursanalys är en del av, inte är en politisk neutral forskning utan fungerar mer som ett angreppssätt som syftar till social förändring där det som studeras är ojämlika maktförhållanden som ska ”avslöjas”. Det är alltså både en metod och teori som syftar till att uppnå en samhällelig förändring i de fall det finns ett ojämnt förhållande i det som studeras.⁷³

Börjesson & Palmblad förklarar diskursanalysens roll i samhället och menar att forskning tidigare tjänat inflytelserika aktörer i samhället, därför har det blivit viktigt att forskare utarbetar egna mer oberoende teorier och begrepp⁷⁴. Börjesson spetsar till det ytterligare i en annan metodbok som han skrivit från samma år, när han frågar sig vilka som fortfarande tror på ”rationell kunskap” och menar samtidigt att alltfler forskare har insett att empirin i sig själv är beroende av teoretiska raster⁷⁵. Diskursanalys är som nämnt både en teori om världen men

⁶⁹ Andersson, Torbjörn. (2002) *Kung Fotboll*. Sid 575

⁷⁰ Börjesson, Mats. Palmblad, Eva. *Diskursanalys i praktiken*.(red) (2013). Liber AB: Stockholm. ISBN:978-91-47-08644-3. Sid 9-10

⁷¹ Jørgensen, Winther, Marianne. Phillips, Louise. (2000) Sid. 7

⁷² Börjesson, Mats. *Diskurser och konstruktioner. En sorts metodbok*.(2003) Studentlitteratur. ISBN 978-91-44-02773-9 Sid.19

⁷³ Jørgensen, Winther, Marianne. Phillips, Louise. (2000) Sid 70

⁷⁴ Börjesson, Mats. Palmblad, Eva. (2013) Sid. 9

⁷⁵ Börjesson, Mats. (2003) Sid. 25

också en analysmetod då den används till att dels problematisera men även för att empiriskt undersöka det material forskarna väljer att undersöka.⁷⁶ Av dessa anledningar valde jag att ha teori och metod tillsammans under samma avsnitt, det hänger nämligen ihop.

Inom själva diskursanalysen som helhet finns det tre stycken angreppssätt, diskursteori, kritisk diskursanalys samt diskurspsykologin, och av naturliga skäl går jag igenom den kritiska diskursanalysen mer omfattande än de två övriga inriktningarna men några likheter och skillnader mellan dessa är viktiga att nämna. De tre olika inriktningar har alltså sin grund i socialkonstruktivismen, och delar således flera nyckelpremisser. Förutom den ovan nämnda kritiska inställningen till kunskap och verklighet och en så kallad historisk och kulturell ”specificitet”, så menar Winther & Phillips att de olika inriktningarna delar idén om att verkligheten och kunskap hade varit annorlunda om människan handlat diskursivt annorlunda. Författarna utvecklar resonemanget och menar att det sociala består av socialt handlande och detta bidrar till att konstruera kunskap, identiteter och relationer. Detta innebär vidare att sättet människan handlar utefter skapar vissa handlingar som är otänkbara och vissa handlingar ses som naturliga.⁷⁷ Inriktningen diskursteori utarbetades av Laclau & Mouffe och betraktar precis som Foucault individen som styrd av strukturer medan den kritiska diskursanalysen samt diskurspsykologin ser individen mer styrd av språket. Individerna kan i diskurspsykologin bilda nya s.k. ”hybriddiskurser” genom att individen själv uttalar sådant som tidigare inte blivit uttalat. Detta tyder enligt Winther & Phillips på att diskurspsykologin fokuserar på förändring mer än vad diskursteori gör där synen är att bakomliggande ideologier inte går att frigöra sig från.⁷⁸

Författarna menar vidare att diskurspsykologin ser individen som aktör eller ett subjekt, där de omliggande strukturerna bildar en ram som är relativt flexibel.⁷⁹ Börjesson & Palmblad menar att Laclau & Mouffe har ett konfliktperspektiv inbakat i sin syn på diskurser när de menar att alla diskurser inte har samma legitimitet eller makt. Det uppstår en diskursiv kamp i utsagorna där en viss diskurs är mer privilegierad framför andra och detta sitter ”djupt rotat” enligt Laclau & Mouffe.⁸⁰ Vidare kan också nämnas att diskurspsykologin och kritisk diskursanalys till skillnad från diskursteorin inte avfärdar Althussers ideologi-begrepp. Den kritiska diskursanalysen samt diskurspsykologin intresserar sig nämligen mycket för diskursiva praktikens växelverkan med verkningarna från ideologi.⁸¹ Längre fram kommer jag gå igenom utförligare vad detta innebär för Faircloughs kritiska diskursanalys.

5.2 FOUCAULTS SANNINGSEFFEKTER OCH UTESTÄNGNINGSSYSTEM

Det går inte att förklara diskursanalys på ett ärligt sätt och den socialkonstruktivistiska bakgrunden utan att gå närmre in på Michel Foucault som är den forskare som närmast förknippas med diskurser. De två teorierna diskursanalys och de teoretiska begrepp jag här tar upp kring Foucault behöver inte ses som två vitt skilda fält som blandas. Jag kommer inte att gå igenom alla teorier eller begrepp av och kring Foucault utan bara de delar som jag finner lämpliga att använda i min analys och som erbjuder mig ett verktyg för att få svar på min

⁷⁶ Börjesson, Mats. Palmblad, Eva. (2013). Sid. 10

⁷⁷ Jörgensen, Winther, Marianne. Phillips, Louise. (2000) Sid. 11-12

⁷⁸ Jörgensen, Winther, Marianne. Phillips, Louise. (2000) Sid.25

⁷⁹ Jörgensen, Winther, Marianne. Phillips, Louise. (2000) Sid. 24

⁸⁰ Börjesson, Mats. Palmblad, Eva. (2013). Sid.71

⁸¹ Börjesson, Mats. Palmblad, Eva. (2013). Sid. 24

andra forskningsfråga som förutsätter sociologisk teori. Närmare bestämt är det hans distinktioner kring makt och vetande som förknippas med diskurser och de begrepp därtill jag fokuserar på. Detta avsnitt skall ses som den ram som jag och läsare får återvända till när det är dags för analysen av den sociala praktiken längre fram. Det finns skäl till att inte i analysen återupprepa det som jag tar upp här mer än nödvändigt, dels för att det skulle bli ”kaka på kaka” i min analys av den sociala praktiken att återigen nämna det som nämns här, och dels för att jag finner det viktigt för den vetenskapliga historien som Becker talade om hålls intakt. De begrepp jag går igenom här, menar jag, är så pass förknippade med diskursanalysen att de i sig bidrar till förståelsen för Faircloughs teori och modell. Därför gås de igenom grundligt här och inte senare i analysen.

Foucault var den som utvecklade diskursanalysen genom utveckling av teorier och begrepp kring flera empiriska undersökningar och det har enligt Winther & Philips blivit vanligt att förhålla sig till Foucault inom diskursanalytiska riktningar⁸². Börjesson bekräftar detta och slår fast att Foucault är ”central” och den som närmast förknippas med diskursanalys⁸³. Att välja begrepp av denna franska filosof och vetenskapsman finner jag därför högst motiverat för min studie.

Foucault menar att makt, som är en återkommande del i hans teori kring diskurser, är nära förbundet med kunskap och vetande. Det innebär att kunskap begränsar vissa utsagor om verkligheten och för fram andra. På så sätt förutsätter han t.ex. att kriminalitet inte kan förstås som begrepp utan verkliga institutioner som fängelser⁸⁴. Foucault lanserar därtill begreppet ”sanningseffekter”, och menar att sättet människan formerar dessa diskurser bidrar med att skapa vad som är sant och vad som inte blir sant om ett fenomen. Det vi pratar om sätter gränser eller utestänger vissa andra saker från samtalet, mer konkret så finns det ett utestängningssystem som bestämmer hur världen får beskrivas och därmed också förstås⁸⁵. Människan kan aldrig tala utanför denna position och nå fram till ”sanningen”. I utestängningssystemet regleras produktion och spridning av utsagor och begränsar det som kan sägas. Makt blir själva ”möjlighetsbetingelsen” för det sociala, där makten utgår från den som äger giltighet på området vilket påverkar vad som kan sägas och hur det kan omnämnas⁸⁶. Foucault skriver i sitt verk *Diskursens ordning*, översatt av Mats Rosengren, följande talande rader om utestängningssystemet och vilken effekt det får på vad som kan sägas:

I ett samhälle som vårt är utestängningsprocedurer naturligtvis välkända. Den tydligaste och mest bekanta är förbudet. All vet att man inte får säga allt, att man inte kan tala om allt, att man inte kan tala om vad som helst när som helst och, slutligen, att inte vem som helst får tala om vad som helst.⁸⁷

Foucault menar vidare mer konkret att utestängningssystem är ett sätt att behålla makt och där diskursernas inte bara ska ses som det som manifesterar begär efter makt, utan diskursen i sig är den makt som vill individen vill erövra. På så sätt menar han att de förbud som finns inom en diskurs avslöjar mycket snabbt och tidigt kopplingen till makt och begär.⁸⁸ Foucault menar

⁸² Jørgensen, Winther, Marianne. Phillips, Louise. (2000) Sid. 19

⁸³ Börjesson, Mats. (2003) Sid. 34

⁸⁴ Börjesson, Mats. 2003) Sid. 35

⁸⁵ Börjesson, Mats. (2003) Sid. 35

⁸⁶ Jørgensen, Winther, Marianne. Phillips, Louise. (2000) Sid. 20

⁸⁷ Foucault, Michel.(1971) *Diskursens ordning*. Brutus Östlings Bokförlag Symposion 1993. ISBN: 91-7139-065-0 Sid.7

⁸⁸ Foucault, Michel.(1971) *Diskursens ordning*. Sid.8

också att en sann diskurs idag inte är intressant, vilket är viktigt att poängtera att eftersom diskurser inte längre är kopplade till en despot som säger vad som är rätt och fel, som tvingar människor till underkastelse och som därmed tas emot som ”sanning. Rent historiskt blev det så att olika viljor till sanning inte sammanföll med andra viljor till kunskap. De utestängningsystem, där förbud och utsagor kring sanningen/verkligheten ingår i vilar enligt Foucault på ett trögt institutionaliserat stöd som både förstärks och förnyas⁸⁹. Börjesson pekar på i sin tur att Foucault menar att det som överhuvudtaget är tänkbart att sägas inom en diskurs vilar på institutionella utestängningsmekanismer som är **historiska** i sin tillblivelse⁹⁰. Winter & Phillips sammanfattar det bra tycker jag när de menar att Foucaults syfte är att klarlägga regler kring vad som blir sant och falskt, och vad som är otänkbart. De menar att därtill att det inom en social domän ofta finns likalydande diskurser som är repetitiva trots att människan har många möjligheter att skapa egna utsagor. De menar precis som Börjesson att det som inte blir accepterat att framföra idag är ett resultat av de historiska reglerna inom en domän⁹¹.

Foucault diskuterar sedan denna diskursernas historiska tillblivelse utifrån begreppet Episteme och menar att människor har i olika tider haft olika utgångspunkter eller förståelseramar när de betraktar och talar om något i verkligheten. Verkligheten ser alltså helt olika ut beroende på vilket episteme som är utgångspunkten. Diskurserna ska dock inte ses som förutbestämda och strikta, för diskurser är samtidigt ”produktiva” och skapar nya logiker och sammanhang. Foucault, som företrädare för diskursanalytisk teori, har alltså ett icke essentialistisk perspektiv på verkligheten⁹². Influenserna till diskursanalys från socialkonstruktivismen och postmodern språkfilosofi, där det hävdas att tillträde till världen får människan genom språken, är alltså tydliga.⁹³

Foucault är i sin tur inspirerad av Althusser och dennes strukturmarxistiska angreppssätt när det kommer till subjektuppfattningen hos människor. Foucault menar i sin diskussion kring kunskap och makt att det inte är jaget som uttrycker sig i olika situationer, det är istället språket som talar via människan och på så sätt blir jaget beroende av inte bara kulturen utan även dess språk.⁹⁴ Althusser har influerat vissa företrädare för diskursanalysen, närmare bestämt så är det hans ideologi-begrepp som är i fokus. De flesta ideologier innebär föreställningar om sanning, om vi går utanför dessa föreställningar så kommer vi till det som Althusser kallar sanningen.⁹⁵ Sanningseffekter och utestängningssystem är alltså de två begrepp som jag valt som teori, men för säkerhets skull vill jag ändå nämna att det naturligtvis, efter ovan förda resonemang av Foucault själv samt de övriga forskarna, skulle kunna gå att se de två begreppen som ett begrepp tillsammans. Jag har inte gjort någon specifik åtskillnad eftersom jag tolkar dem som väldigt sammanflätade med varandra. Jag vill också förtydliga att nästa avsnitt kring Fairclough och kritisk diskursanalys inte ska ses som en ogenomtänkt placering i min studie, Fairclough behöver inte förklaras först. Som jag ser det så kan ovanstående teori av Foucault snarare ses som en bra brygga för att övergå mer

⁸⁹ Foucault, Michel.(1971) *Diskursens ordning*. Sid. 11-12

⁹⁰ Börjesson, Mats. (2003) Sid. 34-35

⁹¹ Jörgensen, Winther, Marianne. Phillips, Louise. (2000) Sid. 19

⁹² Börjesson, Mats. (2003) Sid. 35

⁹³ Jörgensen, Winther, Marianne. Phillips, Louise. (2000) Sid.15

⁹⁴ Jörgensen, Winther, Marianne. Phillips, Louise. (2000) Sid.21

⁹⁵ Jörgensen, Winther, Marianne. Phillips, Louise. (2000) Sid 24

specifikt till Fairclough, eftersom han precis som Foucault hämtade inspiration från Althusser⁹⁶.

5.3 FAIRCLOUGH OCH KRITISK DISKURSANALYS

Den kritiska diskursanalysen används för att undersöka relationer mellan det som kallas diskursiv praktik och det som kallas social praktik. För min del innebär det att jag kommer att dels definiera och hitta olika diskurser först, och därefter analysera relationen mellan den diskursiva praktiken och den sociala praktiken. Den kritiska diskursanalysen kan ses som ett större fält med olika inriktningar, där Faircloughs kritiska diskursanalys kan sägas vara en av inriktningarna inom fältet.⁹⁷ Jag valde inte kritisk diskursanalys som teori eller metod för att försöka uppnå en samhällelig förändring, snarare valde jag kritisk diskursanalys för att den som metod erbjuder ett sätt att analysera texter. Winther skriver nämligen att kritisk diskursanalys är ett textorienterat angreppssätt som kan användas i analys av vardagsmässig social interaktion. Ett annat skäl till mitt val kommer ur att Faircloughs kritiska diskursanalys är flexibel och kan anpassas under analysens gång. Winther och Phillips benämner kritisk diskursanalys som ett redskap som inte ska ses som en fast process, snarare anpassas beroende på hur problemområde och empiri ser ut.⁹⁸

Diskurs ska ur Faircloughs perspektiv ses som en praktik som kan förändra och skapa saker som identiteter, maktrelationer och övriga sociala relationer enligt Winther & Phillips. Hans tredimensionella verktyg bygger på tanken att dragen hos texten som studeras konstruerar diskurser. Central är också tanken om att diskurs eller den diskursiva praktiken står i ett dialektalt förhållande till en yttre social dimension via texten⁹⁹. Denna sociala dimension, som han också kallar social struktur, kan sedan delas upp i diskursiva element och icke-diskursiva element, där det sistnämnda kan vara sättet människan bygger en bro på, medan planeringen av den ska ses som det diskursiva elementet¹⁰⁰. Sahlin är inne på samma spår och menar att Faircloughs teori och metod förutsätter ett dialektiskt förhållande mellan social handling och en diskursiv handling. Hon menar att varje diskurs, talad eller skriven, samtidigt som den är diskursiv även är en social handling. På så sätt innebär det att diskurser betecknar, konstruerar och konstituerar den sociala verkligheten och påverkas av och påverkar den bredare sociala strukturen¹⁰¹. Skillnaden mellan en diskurs och en diskursiv praktik var svår att finna i metodböckerna på ett tydligt sätt, men Winther & Philipson är enligt mig de som tydligast förklarar detta i sin metodbok och menar att diskursiv praktik fokuserar på vilket sätt en diskurs går att finna i en annan diskurs. Ju tydligare blandning det är av diskurserna desto större tecken på social förvandling i den större sociala praktiken. Är diskurserna inte lika "mixade" så är det tecken på en drivkraft av upprätthållande av den sociala ordning praktiken¹⁰². För att återanknyta till studiens syfte så kan det också vara bra att återigen påminna om att kritisk diskursanalys har som uppgift att klargöra den diskursiva praktikens roll i upprättandet av den yttre sociala strukturen.¹⁰³

⁹⁶ Egen anmärkning.

⁹⁷ Jörgensen, Winther, Marianne. Phillips, Louise. (2000) Sid. 66

⁹⁸ Jörgensen, Winther, Marianne. Phillips, Louise. (2000) Sid. 81. Sid 71.

⁹⁹ Jörgensen, Winther, Marianne. Phillips, Louise. (2000) Sid. 74-75

¹⁰⁰ Jörgensen, Winther, Marianne. Phillips, Louise. (2000) Sid. 71

¹⁰¹ Sjöberg, Katarina. *Mer än kalla fakta.*(red.)(1999) *Diskursanalys som sociologisk metod.* Sahlin, Ingrid.

Författarna och studentlitteratur. ISBN: 91-44-00858-9 Sid.91

¹⁰² Jörgensen, Winther, Marianne. Phillips, Louise. (2000) Sid. 77

¹⁰³ Jörgensen, Winther, Marianne. Phillips, Louise. (2000) Sid. 69

På ett konkret plan så menar Fairclough att hans modell ska användas på två sätt, dvs. det finns två saker som bör ha fokus. Det första fokuset är det som kallas den kommunikativa händelsen där man studerar språkbruket som används och det andra fokuset är att titta på summan av de diskurstyper som används i en social domän. Detta kallar han för ”diskursordning”.¹⁰⁴ I min studie kommer analysen av diskursordningarna av begränsande orsaker inte att ta hänsyn till de diskursordningar som redan finns definierade i annan forskning. Mina diskursordningar kommer istället vara summan av de diskurser jag själv finner i texterna. Det betyder inte att den diskursiva praktiken utesluter andra diskurser, snarare att jag inte definierar dem utifrån redan konstaterade omgivande etiketter. Winther & Phillips menar att forskaren inte behöver använda alla metoderna såsom Fairclough själv föreslår, hur analysen görs är beroende av problemområdets karaktär och räckvidd. Analysen ska alltså konstrueras utefter det material som undersöks.¹⁰⁵ Sahlin är inne på samma resonemang och menar att analys av diskurs kan undersöka olika begreppsformer, vilket antyder att det finns olika saker att studera. Sahlin utvecklar resonemanget och menar att ord har olika innebörd beroende på vilket sammanhang de finns i, orden kan också formuleras på olika sätt när forskaren undersöker konnotationer, semantisk innebörd, och hur man talar om olika teman.¹⁰⁶ Winther & Phillips talar om texters egenskaper och att forskaren kan undersöka vokabulär, etos meningssammanhang och grammatik för att hitta diskurser. Etos innebär fokus på hur identiteter konstrueras genom språk och kroppsliga drag¹⁰⁷. Även om jag tidigare förklarat diskursanalys på ett generellt plan så menar Börjesson att en diskursanalytisk forskning också även kan inrikta sig på analyser av hur dessa begrepp förändras över tid, samt rena vardagspraktiker i institutionella miljöer.¹⁰⁸ Kort sagt så erbjuder den diskursiva analysen en flexibilitet¹⁰⁹.

Winther & Phillips menar att Fairclough också ser diskurser i sig som ett uttryck för dominansrelationer i stort, dvs. inom en diskurs finns det inneboende ideologier som representerar det större dominansrelationerna utanför själva diskursen. Den diskursiva praktiken fyller därmed funktionen av att antingen reproducera eller förändra de omgivande dominansrelationer som finns i samhället. Vidare innebär detta att Fairclough följer den tidigare nämnda Althusser tankebana, men inte helt eftersom Fairclough inte vill betrakta individer som helt maktlösa objekt, snarare att det finns en växelverkan mellan diskursiv praktik och social praktik¹¹⁰. Enligt mitt sätt att se på saken är det just i det åtskiljandet som Faircloughs teori och metod möjliggörs som idé. Detta eftersom han vänder sig från marxistiska ansatser, han vänder sig från vissa delar av Althusser och lutar sig i dessa ”avvikanden” mot Thompson vars uppfattning är att ideologi är en praktik som ”opererar” i vardagen¹¹¹. Det som sker är alltså att Fairclough inspireras från många olika håll, inte då minst inom socialkonstruktivismen som redan nämnts, samtidigt som han ser ideologi och hegemoni som en förhandlingsprocess.

Sahlin menar att det som kallas social praktik eller social kontext består av olika nivåer, och en av dessa är den övergripande maktstrukturen i ett samhälle.¹¹² Detta betyder att jag i min

¹⁰⁴ Jörgensen, Winther, Marianne. Phillips, Louise. (2000) Sid. 73

¹⁰⁵ Jörgensen, Winther, Marianne. Phillips, Louise. (2000) Sid. 81

¹⁰⁶ Sjöberg, Katarina. (Red)(1999) Sahlin, Ingrid. Sid. 93

¹⁰⁷ Winther, Marianne. Phillips, Louise. (2000) Sid. 75

¹⁰⁸ Börjesson, Mats. (2003) Sid. 119

¹⁰⁹ Egen notering.

¹¹⁰ Winther, Marianne. Phillips, Louise. (2000) Sid. 79-80

¹¹¹ Winther, Marianne. Phillips, Louise. (2000) Sid. 79

¹¹² Sjöberg, Katarina. (red.)(1999) Sahlin, Ingrid. Sid. 99

studie måste förhålla mig till ytterligare en teori som förklarar det omliggande, det som så att säga går utanför de diskurser jag analyserar men som då. Detta trots att diskursanalysen som jag hittills argumenterat för kan ses som en teori i sig. I min inledning till föregående avsnitt nämnde jag att en analys här handlar om att finna relationerna mellan en diskursiv praktik och en social praktik. Börjesson menar att diskursanalys inte själv kan användas som en teori, utan måste användas tillsammans med en socialkonstruktivistisk hållning¹¹³. Ovanstående resonemang menar jag förtydligar alltså själva idén kring den kritiska diskursanalysen som metod. D.v.s. kritisk diskursanalys är inte bara en metod för insamling av data som sedan förklaras utifrån teori, snarare är metoden i sig, som jag visat, sprungen ur själva en teori kring samhället i första läget.

5.4 RELIABILITET OCH VALIDITET SAMT METODKRITIK

När det gäller att förklara begreppen reliabilitet och validitet så menar jag att en förklaring kring begreppen inte går att särskilja från en sorts metodkritik av den kritiska diskursanalysen och därför hamnar min metodkritik under samma avsnitt som dessa begrepp. Som jag nedan kommer visa så är den kritiska diskursanalysen i sig själv till stor del en sorts kritik mot just meningen och innebörden av begreppen reliabilitet och validitet. Inom forskning finns det alltså två begrepp som forskaren ska ta hänsyn till för att säkerställa kvaliteten i forskningen. Det finns med andra ord två kriterier som ska uppfyllas, det ena är reliabiliteten och står för i vilken utsträckning en undersökning kan replikeras av andra forskare och det andra begreppet är validitet som har innebörden att det som studeras är det som var ämnat att bli studerat.¹¹⁴ I en kvalitativ forskning som den här studien utgör är det enligt Bryman svårare än i fallet med kvantitativ forskning, att uppfylla dessa kriterier. Han utvecklar resonemanget med att det inom den kvalitativa forskningen förs diskussioner om det ens är relevant att ta med dessa två begrepp som en säkerställan för kvalitativ forskning.

Mätning som ofta är förknippat med validitet har enligt Bryman ingen egentlig betydelse för den sortens undersökningar som min uppsats studerar¹¹⁵. Reliabiliteten i ett sådant sammanhang ges det däremot lösningar på i vissa typer av kvalitativa studier såsom etnografiska studier där forskaren bör inta ”samma” roll som den förste forskaren om samma resultat ska kunna uppnås. Det har enligt Bryman kommit till två andra begrepp som säkerställer den kvalitativa forskningens kvalitet. Dessa begrepp är tillförlitlighet och äkthet som i sin tur innehåller fem delkriterier. Dessa är tillförlitlighet, överförbarhet, pålitlighet, möjlighet att konfirmera samt äkthet. I viss mån så inbegriper dessa två andra begrepp delar av de två ovan nämnda.¹¹⁶

Tillförlitlighet handlar om att den beskrivningen som görs ska kännas trovärdig, är exempelvis den miljö som beskrivs sannolik? Tillförlitligheten inbegriper att analysen tagit hänsyn till de regler som finns samt att forskaren berättar om resultaten som erhållits till de personer i den miljön som studerats.¹¹⁷ För mig har det inneburit att jag dels kontaktat redaktionen på Svenskafans och också lovat att berätta för skribenterna att en studie görs. Likaså är resultaten i min studie tillgängliga för Sydsvenskan i efterhand. Överförbarhet handlar om att forskaren ska göra beskrivningar så pass ”fylliga” att andra forskare kan ha nytta av och bedöma hur pass väl det passar in i en annan miljö. Jag återkommer till denna

¹¹³ Börjesson, Mats. (2003) Sid. 25

¹¹⁴ Bryman, Alan. *Samhällsvetenskapliga metoder*. (2002) Liber AB: Malmö ISBN:978-91-47-06402-1 Sid. 257

¹¹⁵ Bryman, Alan. (2002) Sid. 257

¹¹⁶ Bryman, Alan. *Samhällsvetenskapliga metoder*. (2002) Sid. 258

¹¹⁷ Bryman, Alan. *Samhällsvetenskapliga metoder*. (2002) Sid. 260

punkt i min redogörelse för tillvägagångssätt under nästa rubrik. Det tredje kvalitativa kriteriet för kvalitet är begreppet Pålitlighet som närmst är förknippat med det vanligtvis kvantitativa begreppet reliabilitet. Detta begrepp innebär att själva forskningsgången redovisas klart och tydligt från början till slut. På så sätt kan andra forskare enligt Bryman säkerställa ifall slutsatserna av studien är ”berättigade”.¹¹⁸ För min studie innebär detta att jag så långt jag kan förklarar de olika stegen i min studie på ett trovärdigt vis.

Det tredje kriteriet, ”Möjlighet att konfirmera” handlar om att forskaren ska ha en insikt i att det inte går att göra en fullständig forskning men att man agerat i god tro. Här är det viktigt att egna personliga värderingar inte påverkar medvetet utförandet av studien. Äktheten, som är det fjärde kriteriet i en studie, utgörs av att forskaren återger en rättvis bild, ställer sig frågor om forskningen kan ge en bättre förståelse av fenomenet, om de inblandade i forskningen får bättre förståelse och kan förbättra sin situation.¹¹⁹ Becker, som skrivit en bok om metodknep för samhällsvetare, är inne på ett liknande resonemang som han kallar ”vetenskapliga historier”. Genom att motivera mina steg och samtidigt vara öppen för kritik skapar jag en acceptans för min studie. Han menar dessutom, vilket styrker Brymans resonemang, att den vetenskapliga historien måste hänga ihop och bilda en enhet som leder läsaren till en förståelse för hur det kan sluta. Detta är alltså en del i att skapa en acceptabel vetenskaplig förklaring.¹²⁰

Mot ovanstående resonemang blir det därför nödvändigt att också påminna om att Winther & Phillips påpekar att diskursanalys inte leder till någon absolut sanning eftersom diskursanalytikern själv är förankrad i diskurser. Trots att arbetet förutsätter att forskaren distanserar sig så går det inte helt att komma utanför de diskurser som undersöks eftersom ”sanningen” själv är en konstruktion.¹²¹ Sahlin bekräftar detta när hon menar att det inte går att distansera sig helt från de diskurser som diskursanalytikern befinner sig i, samtidigt ger hon ett tips på hur forskaren kan göra ett ”tekniskt förfrämmande” genom att vara så detaljrik som möjligt i små stycken.¹²² Börjesson menar också att det går att bedriva intressant forskning ur ett diskursanalytiskt perspektiv trots detta, men han är även inne på samma spår som Winther & Phillips och ställer sig frågan om vetenskap överhuvudtaget är objektiv. Börjesson utvecklar och menar att all forskning är självdestruerande eftersom analyser görs genom språk.¹²³

Resonemangen påminner alltså mig om själva grundförutsättningen för diskursanalys som teori som jag tidigare gått igenom, dvs. sättet vi talar på är rekonstruktioner av verkligheten. Människans sätt att uppfatta världen upprätthålls alltså i en social process där kunskap frambringas i det sociala gemensamma.¹²⁴ Bryman menar i sin tur att diskursanalytiker tar avstånd från tanken att tillvägagångssättet ska kunna kodifieras och menar att en sådan är omöjlig. Istället menar diskursanalytiker att forskningen ska ses som en sorts analytisk mentalitet. Diskursanalys är ”anti-realistisk” och förnekar att det finns en yttre verklighet som kan beskrivas och förklaras av forskarna. Forskarna tar alltså, enligt Bryman, avstånd från uppfattningen att det går att nå en redogörelse för verkligheten.¹²⁵ Även Sahlin bekräftar detta

¹¹⁸ Bryman, Alan. *Samhällsvetenskapliga metoder*. (2002) Sid. 260-261

¹¹⁹ Bryman, Alan. *Samhällsvetenskapliga metoder*. (2002) Sid. 261

¹²⁰ Becker, S, Howard. *Tricks of the trade*. (2008) Författaren och Liber AB. ISBN:978-91-47-08850-8 Sid. 29

¹²¹ Winther, Marianne. Phillips, Louise. (2000) Sid. 56

¹²² Sjöberg, Katarina. (red.)(1999) Sahlin, Ingrid. Sid. 92

¹²³ Börjesson, Mats. 2003) Sid. 58

¹²⁴ Winther, Marianne. Phillips, Louise. (2000) Sid. 12

¹²⁵ Bryman, Alan. (2002) Sid. 347

genom att peka på att diskursanalys ofta bedrivs inom en konstruktivistisk referensram och menar att konstruktivistisk forskning inte har några sanningsanspråk och att en ”förment” objektiv analys inte går att nå.¹²⁶ Bryman påminner oss också om, menar jag, svårigheterna med att uppnå generella sanningar när han påtalar att diskursanalysens ståndpunkt är konstruktionistisk. Han menar att det som studeras ger en speciell uppbyggd bild av verkligheten som kan ha flera tänkbara beskrivningar.¹²⁷

Ytterligare en sak som påverkar de ovannämnda vetenskapliga kriterierna är det faktum att Fairclough själv inte drar tydliga skiljelinjer kring vilka teoretiker han själv använder för sin egen modell. Jag har tidigare varit inne på ett resonemang om att det är någonstans i skiljelinjerna som hans modell ”föds”, detta skulle alltså också för trovärdighetens skull kunna nämnas som problematiskt. Winther & Phillipsson menar nämligen att det blir svårt att avgöra hur mycket sociologi som behövs och vilken typ av teoretiker som kan samsas med diskursanalysen.¹²⁸

5.5 AVGRÄNSNING OCH URVAL SAMT TILLVÄGAGÅNGSSÄTT

Valet av texter har jag mer övergripande gått igenom i min problemformulering, men Faircloughs analysmodell krävde en tydligare och mer avsmalnad avgränsning när jag satte igång. När jag skulle avgränsa mitt empiriska material så insåg jag att det innebär att jag måste avgränsa själva begreppet diskurs. Det går naturligtvis att se det omvänt, att begränsa diskurser är att göra en avgränsning av det empiriska materialet. Detta bekräftas också av Sahlin när hon menar att en diskurs är en analytisk konstruktion och inte en förklaring av en existerande ”verklig” avgränsning.¹²⁹ Detta leder till två konklusioner. Dels är materialet avgränsat kring händelser som ägde rum vid Parken, och dels är materialet sedan avgränsat i en tidig analytisk process.

”Vilka diskurser kan jag identifiera kring Parkenskandalen hos supportrar på Svenskafans och hos Sydsvenskan” som är min första forskningsfråga blir alltså i sig en tidig inledande fråga och ett ”automatiskt” urval och som vi ska se senare också själva förutsättningen för fortsatt analys. Valet av material till ett forskningsprojekt är beroende av den kunskap som forskaren har på området.¹³⁰ Därför kan det sägas att jag i förväg haft kunskap om vad som är relevant att analysera. Frågan om vad man ska basera sitt urval på görs enligt Sahlin genom en ”mental modell” som ska ses som en generell förståelse för vad som är viktigt och centralt¹³¹. För min studie innebär det att jag ser Faircloughs tredimensionella analysmodell som en sorts mental modell i sig där jag så långt som möjligt försökt avgränsa mitt urval så att det följer den sortens ”vetenskapliga historia” som ovan nämnda Becker menar är ett viktigt kriterium att följa. Jag har valt ut texter där jag studerat konnotationer och sammanhang för att finna en diskurs. Materialet jag använt mig av består av 15 texter från Svenskafans.com samt 9 texter från Sydsvenskan.se. Här vill jag återigen göra ett förtydligande, det är i sammanhanget alltså inte en fråga om datainsamling av fakta, varför det enligt mig är mer korrekt att kalla det empiriska materialet för ”råmaterial”. I en diskursiv analysmiljö är det forskaren som skapar

¹²⁶ Sjöberg, Katarina. red.(1999) Sahlin, Ingrid. Sid. 90

¹²⁷ Bryman, Alan. (2002) Sid.347

¹²⁸ Winther, Marianne. Phillips, Louise. (2000) Sid. 93

¹²⁹ Sjöberg, Katarina. (red.)(1999) Sahlin, Ingrid. Sid. 88

¹³⁰ Winther, Marianne. Phillips, Louise. (2000) Sid. 84

¹³¹ Sjöberg, Katarina. (red.)(1999) Sahlin, Ingrid. Sid. 90

fakta. Att tala om data eller empiri-insamling inom diskursanalys innebär inte att fakta kommer först och analys därefter. Börjesson & Palmblad breddar Sahlins resonemang och menar att den empiriska insamlingen av data ska ses som en analytisk procedur¹³². Att analysera texter som leder till diskurser och sedan analysera dess påverkan på den övriga sociala praktiken/strukturen görs därför enligt min tolkning av metodlitteratur tillsammans.

På samma sätt som jag ser det som rimligt att här föra samman tillvägagångssätt med förklaring av urval så blir det även rimligt att slå samman analysen med resultatet, faktum är att det enligt mina tidigare diskussioner samt motiveringar nästan vore ologiskt att göra det på annat vis. Jag närmade mig analysen med den ovan nämnda mentala modellen för att finna ut vad som jag ansåg var centralt. När jag gått igenom texterna så började jag definiera diskurser därefter undersökte jag på hur huruvida och på vilket sätt diskurserna hos Sydsvenskan reproduceras i texterna hos supportrarna på Svenskafans, vilket är synonymt med analysera den diskursiva praktiken. Därefter sker det en, som jag kallar det, sociologisk analys av de resultat jag fann i den diskursiva analysen. På så sätt kommer svaren på mina forskningsfrågor att steg för steg redovisas på ett tydligt och förhoppningsvis relevant vis. Till detta vill jag också nämna att tillvägagångssättet här har förklarats på ett generellt plan. I min analys och resultatdel kommer tillvägagångssättet på ett tydligare sätt klargöras, dessutom kommer källhänvisningar integreras i texten i de fall jag lyfter fram nya resonemang. Detta hänger naturligtvis också ihop med resonemanget om diskursanalys som en analytisk enhet där tillvägagångssättet är en integrerad del av analysen.

6 ANALYS OCH RESULTAT

I detta avsnitt analyserar jag mitt empiriska material utefter Faircloughs tredimensionella analysverktyg. Här görs analysen på tre nivåer, textanalys, diskursiv analys samt analys av den breddare sociala praktiken som den kommunikativa händelsen är en del av. Det är således i detta avsnitt jag ger svar på mina inledande forskningsfrågor. Avsnittet börjar med inledande resonemang kring fokus och avslutas med analys av social praktik.

6.1 INLEDANDE RESONEMANG KRING FOKUS

Faircloughs tredimensionella modell erbjuder som jag varit inne på en viss flexibilitet, dock har jag inte avvikt alltför mycket ifrån hans egna tankar kring modellen. Hans modell går som jag tidigare nämnt ut på att först analysera texten för att hitta egenskaper i eller kring en kommunikativ händelse, dvs. i mitt fall texter kring Parken-incidenten. Detta är det första steget i Faircloughs tredimensionella analysmodell. Jag väljer att kalla det incident, trots att både supportrar och journalister i vissa av de undersökta artiklarna nämner det som ”Parkenskandalen” eller har det som del av titel på en artikel. Byte av ord motiverar jag utifrån tanken att jag inte på något sätt undermedvetet vill riskera att tolka in något som inte är acceptabelt vetenskapligt.

För att konkretisera den kommunikativa händelsen ytterligare så har jag i den studerat vilken diskurs som finns hos journalisterna i Sydsvenskan och supportrarna på Svenskafans när de talar kring polisernas och ordningsvakterna **utseende** och **beteende**. För att kunna se hur supportrar och journalister framställer läktarbråk så har jag alltså kokat ner innebörden av läktarbråk till en mindre fokuserade enheter att studera för att finna diskurser. Detta fokus

¹³² Börjesson, Mats. Palmblad, Eva. (2013). Sid. 16

består alltså av vilka konnotationer och betydelser jag finner kring utseende och beteende hos poliser och ordningsvakter. Därefter gör jag en jämförelse av diskurserna jag finner för att analysera den diskursiva praktiken. Av en slump, eller möjligtvis av förståelse för vad som kan tänkas vara intressant så visade det sig att av alla texter sammanlagt var det bara en text kring tiden runt 2005 och fram till 2007 i dessa medier som inte kunde avslöja några vidare konnotationer eller betydelser av utseende och beteende. Detta skulle alltså kunna tolkas som att det jag fokuserat på var centralt för den kommunikativa händelsen. Det jag studerat kan som nämnt sägas vara konnotationer kring ordningsvakternas och polisernas beskrivna utseende och beteende, det kan också med ett sammanslaget begrepp sägas vara ordningsvakternas och polisernas personliga eller yrkesmässiga etos som jag fokuserar på. I min genomgång av den kritiska diskursanalysen nämnde jag att diskurser i sig är identitetsskapande och att studera etos är ett sätt att studera t.ex. kroppsliga drag kring en identitet för att finna diskurser.

När det gäller mina nu i förväg uppställda begrepp ”utseende” och ”beteende” så har jag ett förtydligande kring det sistnämnda. Det förstnämnda handlar helt enkelt om hur polisens utseende konnoteras medan det sistnämnda i sig har hanterats något bredare. Beteende kan vara exempelvis vara hur beskrivningar görs av polisens användning av batonger och hur många de valt att utföra sina handlingar på enligt texten. Beteende kan alltså ses som en mix av dels deras personliga eller yrkesmässiga etos samt vilken diskurs eller rättare sagt konnotation som finns när deras beteende rent fysiskt innebär en handling. Ett kroppsligt drag kan exempelvis ingå i en beskrivning av ett beteende.

6.2 ANALYS AV KONNOTATIONER OCH BETYDELSER I SYDSVENSKAN

I detta skede av analysen började jag med att först undersöka Sydsvenskans texter och vilka konnotationer och betydelser det finns kring **utseende** hos ordningsvakter och polis. De konnotationer kring utseende som jag fann var oftast att utseendet beskrevs med att poliserna hade batong. Ordningsvakternas utseende återges inte mer än vid ett tillfälle då de beskrivs som ”kepsförsedda”. Här konstaterar jag alltså vid läsning av texterna att utseendet återges neutralt och med betydelsen att poliser bär batonger.

När jag gick över till konnotationer och betydelser av **beteende** så fann jag att deras beteende ges konnotationer av en sorts förminskande av händelserna sett till hur många supportrar som enligt vittnen utsattes för våld. Exempelvis användes olika varianter av ”onödigt hårt”. Och flera av artiklarna använder ord som ”tumult” ”bråk” ”våldsamheter” ”händelserna” vilket återspeglar en sorts neutralitet då det inte riktigt avgörs vem som står för dessa handlingar. Det var vanligt att också beskriva incidenten i termer som kan tolkas som att en handling ”bara” drabbade en person. Några exempel på detta är när Sydsvenskan skriver meningen ”... håller fast en åskådares arm” och ”... fått ärr efter ett betongslag”. Andra exempel är när en supporter beskrivs som ”... omkullknuffad” och ”... ett hårt batongslag”. De konnotationer som ges kring beteende är alltså ofta inriktade på dels enskilda fall men dels på så sätt att det kan uppfattas som att det stannade vid ”ett” batongslag och inte flera stycken följande slag eller flera olika drabbade. Även om det fanns texter som använde begrepp som ”brutalt”, eller andra ord som har stark innebörd, i journalisternas texter, så var de flesta av texterna återhållsamma med att måla upp polisen som skyldiga eller som att våldet återupprepades.

Det var bara fåtal texter hos Sydsvenskan som återgav beskrivningar kring hur batongerna användes och till detta användes beskrivningar som inte enligt mig kan sägas stå i centrum för texten. För att återge vad jag menar så lyfter jag här fram tre exempel från texterna. ”Slog runt om sig med batongerna”, ”... slå med batonger” samt ” ... med höjda batonger”. Dessa

beskrivningar menar jag ger förvisso betydelser av batonger som används, men det används inga förstorande eller övriga beskrivande adjektiv enligt mitt sätt att förstå innebörden av orden. Jag fann också genomgående att när incidenten gick in på beskrivningar av ordningsvakter och polis så gavs det vad jag kallar neutrala direkta beskrivningar. Begreppen ordningsvakt och polis återgavs i sin neutrala form utan någon konnotation annat än själva ordalydelsen. Polis och ordningsvakt namngavs alltså inte annat än just med orden ”polis” och ”ordningsvakt”.

Jag väljer att sammanfatta Sydsvenskans diskurs som en sorts diskurs som ger återhållsamma konnotationer kring beteende och utseende hos polisen och ordningsvakterna. Jag ger därför journalisternas diskurs namnet **journalistisk återhållsammhetsdiskurs**. Eftersom min studie är en C-uppsats så gör jag inte anspråk på att definiera alla olika sorters diskurser jag kan finna i en diskursordning/social domän, detta motiverar jag nedan.

6.3 ANALYS AV KONNOTATIONER OCH BETYDELSER PÅ SVENSKAFANS

Jag utgår från samma syn på etos när jag går igenom konnotationer och betydelser kring ordningsvakternas och polisernas beteende och utseende. Fortfarande är jag på den första nivån i Faircloughs modell, dvs. på textanalys-nivå. Naturligtvis skulle jag kunnat utgå från helt andra saker i dessa texter, men att jag använder samma metod på supportrarnas texter motiverar jag med att jag då kan konstatera huruvida det finns en interdiskursivitet mellan dessa två sociala domäner. Som jag tidigare nämnde i avsnittet **Fairclough och kritisk diskursanalys** så kan Faircloughs modell användas flexibelt. Naturligtvis inte hursomhelst, men modellen kan som jag visat anpassas bland annat utefter räckvidden av forskningen. Jag vill ändå passa på att förtydliga varför det kan vara rimligt att göra den sortens manöver med Faircloughs modell annat än just att som tidigare konstatera att modellen är flexibel utefter räckvidd.

Att använda modellen så som jag valt får jag stöd för av från Winther & Phillips som pekar på att det går att analysera samband mellan olika diskursordningar, inte bara diskurserna inom en diskursordning, dessutom kan det vara så att olika institutioner kan ha gemensamma diskursiva praktiker, alltså utgå ifrån samma diskurser.¹³³ Även Sahlin är inne på samma resonemang och menar att diskurser inom olika fält kan tillhöra samma diskursiva kontext när det gäller ämne och tidsperiod.¹³⁴ Detta kan jag naturligtvis inte uttala mig om så är fallet redan här, men resonemanget menar jag stärker idén om att det är rimligt att utgå från diskursordningar från närliggande sociala domäner när en analys kring reproduktion eller förändring av och inom diskurser är det som står i fokus. Jag har som bekant inte utgått från redan definierade diskurser, snarare kan det väl sägas som att jag skapar en egen utifrån journalisternas texter. Att jag själv således gör diskursiva gränsdragningar utifrån en egen ram eller egen definierad diskurs som ovan kan samtidigt enligt Börjesson ses som ”fruktbar”, han menar nämligen att det inte blir mindre intressant för det, snarare öppnar det upp för en mer självständig position för forskaren.¹³⁵ Den omedelbara komplikation som min flexibilitet innebär för min analys blir som jag ser det att jag tittar mer på reproduktion av ett närliggande område och mindre på förändring. Jag menar alltså att en förändring av diskurs eller närmare bestämt analys av diskursiv kamp, som tidigare förklarats, förutsätter att jag på något sätt har kännedom om vilka övriga diskurser som samspelar i den tidigare nämnda diskursiva

¹³³ Winther, Marianne. Phillips, Louise. (2000) Sid.75 Sid. 78

¹³⁴ Sjöberg, Katarina. (red.)(1999) Sahlin, Ingrid. Sid. 98

¹³⁵ Börjesson, Mats. (2003) Sid. 178

kampen.¹³⁶ Anspråk på att klarlägga en diskursiv kamp blir kanske inte omöjlig, men jag vill ändå förtydliga att jag har kommit ha fokus på diskursiv reproduktion i och med den flexibilitet jag använt mig av på den här nivån i analysen.

När jag gick igenom konnotationer och betydelser kring **utseende** hos ordningsvakter och poliser fann jag dessa i nästan samtliga fall beskrev polis och ordningsvakter i betydelser av att de har batonger. Texterna var till skillnad från journalisternas texter i sammanhanget betydligt mer inriktade på att beskriva batongernas användning målande och med värdeladdade förled eller efterled. Exempel på detta är: ”batongviftande vakter”, ”Batongerna vina”, ”batongvevande”, batongorgie”.

Förutom att ordningsvakternas och polisernas utseende beskrivs med batonger så läggs också fokus på övrig klädsel eller redskap som fanns hos ordningsvakterna och poliserna. Exempel på detta är: ”Skarpladdade skjutvapen”, ”hårdhandskar” ”med skarpladdade vapen, våldssymboliserande klädsel”.

Vidare beskriver supportrarna poliserna i vad jag kallar negativa beskrivningar eller konnotationer där journalisterna alltså istället gav det jag ovan kallade neutrala direkta beskrivningar. Exempel på detta är: ”våldtäktsmän” ”gloende” ”pölse-polis” ”FBI-liknande agenter” ”lömsk blick”.

Jag gick sedan över till att, precis som i fallet med journalisternas texter, analysera ordningsvakternas och polisernas **beteende** utifrån supportrarnas texter. Jag fann att konnotationer och betydelser kring begreppet beteende gavs betydligt mer negativ innebörd än fallet hos journalisterna. Exempel på detta är ord och begrepp som: ”Våldsverkare”, ”bärsärkar”, ”Våldsmän”, ”Besinningslös bärsärkagång”, ”upplagrad ilska”, ”hämndlysten”, ”Rena trakasserier”, ”helfjuttade väktare och poliser”, ”helt vilda”.

Detta menar jag visar på en mindre neutral diskurs kring beteende. Vidare var de beskrivna skadorna mer detaljrika än i journalisternas diskurs och gavs innebörden av större spridning av drabbade. Några exempel på beskrivningar av skador från supportrarnas håll, med kommatecken som åtskillnad mellan olika utsagor, är: ”sliter ner, slår folk blodiga”, ”Spräcka skallar och sparka sönder urinblåsor”, ”skallen inslagen”.

I en majoritet av texterna betonades också att polis och ordningsvakterna var provocerande vilket antyder att supportrarna ser sig som orättvist behandlade. Här går jag raskt över till att se om journalisternas diskurs reproduceras inom supportrarnas diskurs, alltså till analys av den diskursiva praktiken, nivå två i Faircloughs tredimensionella analysverktyg.

6.4 ANALYS AV DISKURSIV PRAKTIK

Detta avsnitt skulle kunna stå tillsammans med nivå 1 eftersom det blir något kort för att utgöra ett eget avsnitt, men jag väljer ändå att markera vart jag befinner mig i analysen genom att ha en tydlig avskiljande rubrik. Interdiskursiviteten mellan supportrarnas diskurs och den journalistiska återhållsamhetsdiskursen är till synes inte speciellt omfattande när det gäller vilken mening som ges åt polisernas och ordningsvakternas utseende och beteende. Jag tolkar det som att det inte föreligger någon interdiskursivitet när jag jämför huruvida journalisternas diskurs reproduceras i supportrarnas texter. Vissa gemensamma beskrivningar ges, dvs. en viss intertextualitet finns naturligtvis, men jag menar att det inte är en fråga om en reproduktion av hela diskurser, snarare enstaka ord. Winther och Jörgensson menar att det inte

¹³⁶ Egen anmärkning.

går att undgå en viss reproduktion av enstaka ord speciellt i texter som uppenbarligen bygger på andra texter, eller rent allmänt eftersom inget kan "börja om från början".¹³⁷ Här vill jag knyta an till min första forskningsfråga som lyder:

- Vilka diskurser kan jag identifiera kring Parkenskandalen hos supportrar på Svenskafans och hos Sydsvenskan.

Svaret på denna fråga är alltså att det är betydligt mer målande beskrivningar kring våld och negativt konnoterat utseende och beteende som ges fokus hos supportrarna än hos journalisterna kring utseende och beteende. Supportrarna är inte lika "neutrala" som journalisterna och därför drar jag slutsatsen att supportrarna inte reproducerar en journalistisk återhållsamhetsdiskurs kring utseende och beteende. En definitionsfråga blir här naturligtvis att fråga sig vad neutralt innebär i ett moraliskt sammanhang. Den frågan lämnar jag öppen men konstaterar återigen att jag analyserar diskurser, och inte moraliska aspekter kring neutralitet. Jag använder begreppet "neutralt" i betydelsen att journalisterna tenderade att inte ge varken polis eller supportrar några "fördelar" eller "nackdelar" i sina texter.

För att summera analysen så här långt så har jag alltså gått igenom nivå 1 och nivå 2 i Faircloughs tredimensionella modell och kommit fram till hur diskurserna är formerade kring etos av poliser och ordningsmän samt konstaterat att den journalistiska återhållsamhetsdiskursen inte reproduceras i supportrarnas diskursiva praktik. Det förefaller alltså som att det är en låg grad av interdiskursivitet. Jag övergår i nästföljande avsnitt till den tredje och sista nivån i Faircloughs tredimensionella analysverktyg.

6.5 ANALYS AV SOCIAL PRAKTIK

Här i på den tredje nivån i Faircloughs tredimensionella modell gäller det alltså som jag redogjort för i tidigare avsnitt att studera förhållandet mellan den omgivande sociala praktiken, som jag även tidigare benämnt som social struktur eller social omgivning, och den diskursiva praktiken som jag studerade i det förra avsnittet. Det är här jag nu använder mig Foucaults begrepp "sanningseffekter" och "utestängningsystem" som jag redogjort för i avsnittet "Teori och metod". För att ytterligare påminna men kanske också förtydliga vad som redan redogjorts kring social praktik och den omgivande sociala strukturen så är det alltså nu jag går igenom vilken kontext diskurserna kan tänkas verka i. Sahlin pekar på att diskurser "säger något" utanför själva diskursen, och att det kan påverka samhället utanför. Grundtanken är, menar hon, att det finns ett samband mellan diskursen och diskursens kontext och att dessa två positioner kan påverka varandra¹³⁸. Winther & Philips tar det ett steg längre och menar dessutom att det är i den här fasen av analysen som forskningen finner sina slutliga konklusioner om huruvida den diskursiva praktiken förändrar den omliggande sociala verkligheten eller om det sker en reproduktion som bevarar status quo i densamma¹³⁹.

För att avgöra om det sker en reproduktion eller förändring så måste jag titta på vad för resultat jag fick från den förra nivån i modellen. När det är hög grad av interdiskursivitet så är det, som jag redogjort för, ett tecken på förändring av diskursen och den omgivande sociala strukturen som den står i ett dialektiskt förhållande med. Låg grad av interdiskursivitet innebär reproduktion av det bestående, vilket innebär alltså att den sociala yttre strukturen är

¹³⁷ Winther, Marianne. Phillips, Louise. (2000) Sid.77

¹³⁸ Sjöberg, Katarina. red.)(1999) Sahlin, Ingrid. Sid. 98

¹³⁹ Winther, Marianne. Phillips, Louise. (2000) Sid. 90

oförändrad.¹⁴⁰ Jag har alltså konstaterat att den omliggande sociala praktiken eller strukturen reproducerar något i den diskursiva praktiken eftersom jag fann en låg grad av interdiskursivitet i den tidigare analysnivån. Det blir alltså själva premissen jag går vidare med, den förståelsen är alltså nödvändig för mig att kunna gå vidare i analysen. Nu ställer jag mig således frågan: Vad är det som den omliggande sociala strukturen reproducerar? Den vaksamme läsaren kanske redan konstaterat att den teori jag gått igenom tidigare kring Foucault borde utgöra en del av svaret. Det är alltså den frågan, som jag ser det, som leder mig till de konklusioner som författarna ovan diskuterade. Detta ska inte ses som en ny tredje forskningsfråga, snarare en fråga som först nu blivit möjlig. Tidigare kunde jag inte ställa frågan på detta vis eftersom jag under resans gång inte kunde veta om det överhuvudtaget förelåg en reproduktion eller inte. Svaret på denna fråga ger mig således svaret på den andra i sammanhanget mer ”generella” forskningsfrågan jag har i min uppsats som lyder: Vilken relation finns det mellan diskurserna och omliggande sociala strukturer?

Jag konstaterade på nivå två av Faircloughs tredimensionella analysverktyg att supportrarna på Himmeleriket inom Svenskafans ofta ger målande beskrivningar kring våld och att utseendet och beteendet hos poliser och ordningsvakter ofta ges negativ innebörd och konnotation. Samma tendens såg jag inte hos journalisterna på Sydsvenskan. Där supportrar använder ord och beteckningar såsom ”våldtäktsmän”, ”gloende”, ”pölse-polis”. ”FBI-liknande agenter”, ”lömsk blick” etc., så gav journalisterna det jag kallade en direkt neutral beskrivning, d.v.s. utan negativa konnotationer. Detta skulle kunna förklaras utifrån Foucaults begrepp kring utestängningssystem som innebär att det finns sociala domäner som pga. av historiska regler kring vad som får sägas omöjliggör för journalisterna att använda samma sorts målande ord som supportrarna använder. Låt mig påminna om det jag tidigare skrivit, utifrån Börjesson, att sättet vi pratar sätter gränser eller utestänger vissa andra saker från samtalet, mer konkret så finns det ett utestängningssystem som bestämmer hur världen får beskrivas och därmed också förstås.¹⁴¹

Samma resonemang går enligt mig att applicera på den övriga delen av beteende och utseende som jag analyserade och lyfte fram. Därför menar jag att den omliggande sociala strukturen, i journalisternas diskurs, reproducerar den sortens utestängningssystem som Foucault beskriver. Detta utestängningssystem skulle också kunna sägas gälla för supporterna fast omvänt. Genom betydligt mer målande beskrivningar av utseende och beteende förhindrar supporterskapet supportrarna att uttala sig som journalister gör. Här stannade jag till i min analys och började fundera på varför det vid några enstaka fall uppstod en sorts interdiskursivitet. Hur kan det förklaras om det nu finns system som stänger ute vissa utsagor? Jag började dyka djupare än innan i den ovan nämnda ”Diskursens ordning”, och fann att Foucault menar att det inte bara är det institutionella stödet i varje domän som skapar utestängningssystemen, utan de olika ”diskursformerna” har en slags tvingande press över andra diskursformer i vårt samhälle. Han gör därefter liknelsen mellan hur t.ex. den västerländska litteraturen i sekler har tvingats luta sig på det naturliga, det ärliga och det sannolika¹⁴². Därmed menar jag att det inte kan ses som osannolikt att en del av supportrarnas utsagor kan förklaras utifrån en tvingande press i att uttrycka sig som journalister och tvärtom, att journalisterna vid några enstaka fall använde målande och negativa konnotationer pga. av denna press som Foucault talar om.

¹⁴⁰ Egen anmärkning kring tidigare nämnd teori.

¹⁴¹ Börjesson, Mats. (2003) Sid. 35

¹⁴² Foucault, Michel.(1971) Sid. 13-14

När det gäller vilka sanningseffekter jag kan se kring dessa utestängningssystem så verkar det, enligt mitt sätt att tolka, att det sättet journalisterna skriver på ger en helt annan beskrivning av "sanningen" eller "verkligheten" än den som supportarna skriver på. I min analys kring den diskursiva praktiken framkom det nämligen att journalisterna beskriver verkligheten kring incidenten i enstaka fall av drabbade medan supportrarna kan sägas beskriva verkligheten och sanningen som flertalet fall av drabbade. Detta blir alltså sanningseffekterna av de utestängningssystem som Foucault diskuterade. Den omliggande sociala strukturen kan alltså sägas bestå i utestängningssystemen som reproduceras på olika sätt hos både supportrar och journalister och sanningseffekterna manifesteras på så sätt att upplevelsen av de olika texterna skapar olika sanningar och verkligheter. Inom den ram jag förklarat Foucaults begrepp tidigare kan det enligt mig påstås att det hos journalisterna och supportrarna finns "institutionaliserade" regler för att inte uttala sig som de som inte tillhör samma diskurs samt eventuellt som jag var inne på, att sättet att uttrycka sig vilar på en sorts press från andra sociala domäner. Därmed har jag svarat på min andra forskningsfråga i min studie.

7 SLUTLIG DISKUSSION

För att sammanfatta min studie utifrån mina två inledande forskningsfrågor så har jag funnit att journalisterna på Sydsvenskan använder en helt annan diskurs än den jag fann hos supportrarna på Svenskafans och att Foucaults utestängningssystem reproduceras på så sätt att supportrarnas och journalisternas diskurser var väldigt olika varandra. Det är alltså utestängningssystemen som bildar den samhällseliga ramen, den omgivande sociala strukturen för journalisternas och supportrarnas utsagor. I min studie utgick jag från ett fokus på beteende och utseende för att finna diskurser. Jag gav journalisternas diskurs ett namn, journalistisk återhållsamhetsdiskurs, medan supportrarnas diskurs aldrig fick ett namn. Detta vill jag här i sammanfattningen förklara. Detta har två skäl, dels så var det mot journalisternas diskurs jag analyserade supportrarnas diskursiva praktik. Dels så fungerade mitt flexibla användande av Faircloughs modell som en sorts fokusering på den diskursiva praktiken hos supportrarna när jag funnit diskursen hos journalisterna. Det kändes därför inte nödvändigt att ge ett namn på supportrarnas diskurs eftersom jag jämförde den mot den journalistiska återhållsamhetsdiskursen. Jag kan ta identiteter som exempel. Börjesson nämner när han diskuterar identiteter utifrån diskurser och pekar på att sättet tala om något specifikt, innebär också ett sätt att inte tala om något annat, att distansera sig från något.¹⁴³ Därför kan det sägas att en etikett inte var viktig, snarare är det, menar jag, förståelsen av att diskurser inte behöver etiketteras som var viktigast för mig. Att jag tar upp det här och nu i sammanfattningen är för att jag inte ville sylta in mig alltför mycket resonemang för läsarens förståelse av analysprocessen. Resonemangen har i uppsatsen var många, det är som jag ser det helt och hållet nödvändigt att luta sig på så pass mycket teoretiska resonemang som jag gjort eftersom Faircloughs metod också är en teori om samhället.

Utöver sammanfattning av resultaten så vill jag nu ta upp några särskilda reflektioner. Eftersom jag själv är en supporter, en snäll sådan, åt laget Malmö FF så ställer jag mig själv frågan om jag på något sätt undermedvetet har styrt forskningen i en felaktig riktning. Under studiens gång har denna fråga också ständigt varit närvarande vilket naturligtvis ökat pressen på mig själv att motivera alla steg jag gör med referenser från kurslitteratur. Ändå är jag inte säker på om jag helt ställt mig utanför den diskurs som varje forskare eller student befinner sig i när man gör diskursanalyser. Jag ska inte tala om känslor i vetenskapliga sammanhang

¹⁴³ Börjesson, Mats. (2003) Sid. 35

tycker jag, men känslan jag själv har när jag skriver dessa avslutande rader är att min studie inte kan ses som alltför orimlig.

Vilken roll fyller den här studien? Jag har tidigare diskuterat generaliserbarheten, och att den inte i dessa sammanhang ska ses som speciellt generaliserbar. Är då denna typ av studier helt ointressanta? Inte helt skulle jag säga. Denna typ av studie som min utgör menar jag kan ändå göra generella anspråk, bara det att det gäller för just ett fall. Mitt fall. Den kommer skilja sig från andra fall om något annat, den kanske också skiljer sig från andra fall inom samma område, men den vetenskapliga historia jag följt borde på något sätt minimera riskerna för att andra studenter eller forskare ska komma till helt andra resultat i samma miljö. Mitt resonemang här får stöd av den genom studien tre gånger nämnda Howard Becker. Han menar just att specifika fall kan ses som generella och att varje fall innebär en generaliserbar liten del av verkligheten. Därmed kan det enligt honom hävdas en sorts generaliserbarhet trots allt.¹⁴⁴ Återigen så är anledningen till att jag tar upp detta här och inte i mina övriga diskussioner kring generaliserbarhet den att det ska tjäna som dels en sammanfattande diskussion, men också visa vad jag som forskare tycker är viktigt att gör nedslagning på i min studie. När jag gör en återblick till det jag skrev i mitt avsnitt "Bakgrund" om medias roll kring oroligheter så visade Green i sin rapport att supportrar upplever det som att media konstruerar problem kring huliganism genom att fokusera på det i alltför negativa termer. Han berättar där om när Norge drabbades av "moralpanik" och använder ordet "krimaximering" när media uppmärksammade negativa aspekter kring fotbollsklubbar¹⁴⁵. I min studie gavs resultatet att journalister, som rapporterade om incidenten kring Parken gav återhållsamma ofta neutrala beskrivningar jämfört med supportrar. En sorts negativ fokusering på problemet från journalisternas sida finns i detta fall inte om jag jämför det mot supportrar. Det blir därför menar jag, när jag nu återkopplar till bakgrund, intressant att jämföra dessa två fenomen. Frågan om när media väljer att fokusera negativt på händelser kanske har fördjupats i sin förståelse i och med mina resultat? Den övriga tidigare forskningen eller bakgrunden finner jag inte lika tydliga kopplingar till, däremot bildar de naturligtvis en ram för bakgrundsförståelse kring problemområdet.

Vilken betydelse har min studie för framtida övriga studier? Det skulle enligt mig vara intressant att se på vilket sätt mitt specifika fall går att förklara utifrån andra sociologiska metoder på den sista analysnivån i Faircloughs tredimensionella analysverktyg. Det skulle antingen kunna styrka min analys eller kanske på något sätt falsifiera den. En sådan studie skulle jag själv gärna se att någon annan student gör, det skulle i så fall kanske kunna ge mig svaret på hur pass väl jag ställde mig utanför rollen som MFF-supporter när jag bedrev denna studie.

Jag tänkte också nämna något om själva möjligheterna kring metoden eller teorin. Genom att använda diskursanalys som teori och metod så har jag alltså skapat mig mitt egna forskningsobjekt, där resultaten växer fram i en process. Resultat noga studerar ojämlika maktförhållanden som sedan leds i bevis. Det som blir drivkraften i en sådan process är enligt mig inte bara nyttan det skulle kunna få av att ge generaliserbarhet inom ett specifikt fall, utan drivkraften blir att försöka avslöja något som från början kanske inte alls är i fokus. En annan reflektion som är något kritisk består i att jag inte fann svar i metodlitteraturen om när forskaren vet att han eller hon har tillräckligt med textmaterial eller empiri för att kunna påstå

¹⁴⁴ Becker, S, Howard. (2008) Sid. 63

¹⁴⁵ Jonas. Joern, Lise. Rasmussen, Kristian. (2010)(red.) Green, Anders. Sid. 103

att något är en diskurs. Skulle mina funna diskurser se annorlunda ut om jag hade studerat ytterligare 9 texter från Sydsvenskan exempelvis?

REFERENSER

Litteratur

Jørgensen, Winther, Marianne. Phillips, Louise. (2000) *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur ISBN978-91-44-01302-2

Havelund, Jonas. Joern, Lise. Rasmussen, Kristian. *Fotboll och huliganism i Skandinavien* (red.) (2010)*Svensk fotbollshuliganism*. Andersson, Thorbjörn. Sid 13. MediaTryck: Lund. ISBN 978-91-85645-10-7

Andersson, Torbjörn. (2002) *Kung Fotboll*. Brutus Östlings bokförlag symposion: Stockholm/Stehag. ISBN:91-7139-565-2

Börjesson, Mats. Palmblad, Eva. *Diskursanalys i praktiken*.(red) (2013). Liber AB: Stockholm. ISBN:978-91-47-08644-3

Börjesson, Mats. *Diskurser och konstruktioner. En sorts metodbok*.(2003) Studentlitteratur: Malmö ISBN:978-91-44-02773-9

Foucault, Michel.(1971) *Diskursens ordning*. Brutus Östlings Bokförlag Symposion 1993. ISBN: 91-7139-065-0

Sjöberg, Katarina. *Mer än kalla fakta*.(red.)(1999) *Diskursanalys som sociologisk metod*. Sahlin, Ingrid. Författarna och studentlitteratur. ISBN: 91-44-00858-9

Bryman, Alan. *Samhällsvetenskapliga metoder*. (2002) Liber AB: Malmö ISBN:978-91-47-06402-1

Becker, S, Howard. *Tricks of the trade*. (2008) Författaren och Liber AB. ISBN:978-91-47-08850-8

Internet

Svenskafans.com

Fotbollskanalen.se

Sydsvenskan.se

Internetworld.idg.se

MFF.se

Fck.dk

DN.se

Mff-familjen.se

Svenskfotboll.se

SVT.se

Artiklar från Sydsvenskan.se

www.sydsvenskan.se/sverige/dansk-polis-till-attack-mot-mff-supportrar
www.sydsvenskan.se/sverige/pastor-manniskor-flog-som-kaglor/
www.sydsvenskan.se/sverige/han-slogs-blodig-av-polisen/
<http://www.sydsvenskan.se/sport/fotboll/mff/dansk-polis-stoppar-mffare-fran-match/>
www.sydsvenskan.se/sport/mff-support-oste-bilder-over-dansk-polis/
www.sydsvenskan.se/sport/mff-support-har-bevis-for-danskt-polisvald/
www.sydsvenskan.se/sport/mffs-supportrar-var-provocerande/
www.sydsvenskan.se/sport/danska-poliser-i-forhor-om-parkenincident/
www.sydsvenskan.se/sport/poliser-i-mff-tumult-identifierade-
www.sydsvenskan.se/.../dansk-polis-avfardar-uppgifter-om-overvald/

Artiklar från Svenskafans.com

www.svenskafans.com/fotboll/24278.aspx
www.svenskafans.com/fotboll/24119.aspx
www.svenskafans.com/fotboll/24145.aspx
www.svenskafans.com/fotboll/24279.aspx
www.svenskafans.com/fotboll/153976.aspx
www.svenskafans.com/fotboll/276356.aspx
www.svenskafans.com/fotboll/24116.aspx
www.svenskafans.com/fotboll/24120.aspx
www.svenskafans.com/fotboll/24232.aspx
www.svenskafans.com/fotboll/24238.aspx
www.svenskafans.com/fotboll/24390.aspx
www.svenskafans.com/fotboll/24247.aspx
www.svenskafans.com/fotboll/24248.aspx
www.svenskafans.com/fotboll/24123.aspx

www.svenskafans.com/fotboll/24127.aspx

www.svenskafans.com/fotboll/24126.aspx

PDF-publikationer

Stadgar för Malmö Fotbollsförening. Allmänna bestämmelser.

www.mff.se/Ditt_MFF/Om_klubben/Stadgar--och--ovriga--dokument